اَمُن ٿو گهُران

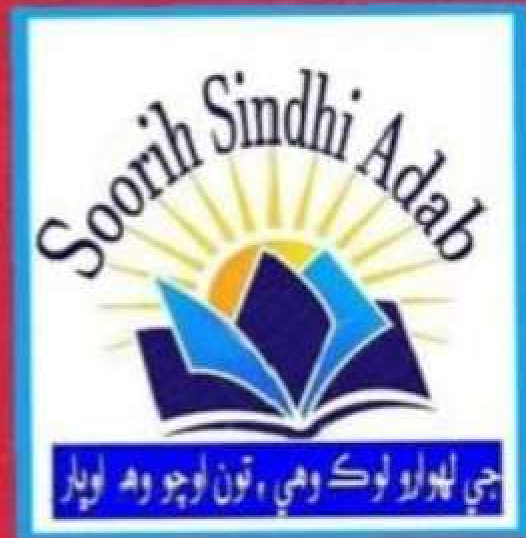

خاڪي جاني

سورهه سنڌي ادب

صاحب خان ·سورهه· ميرائي

Cell No: 0344 3919786
0300 3404488

اَمُن ٿو گُهران

[شاعري]

خاڪي جاني

سچائي اشاعت گهر- دڙو

2011ع

اسٽاڪسٽ

- ڀٽائي بڪ هائوس گاڏي کاتو حيدرآباد.
Cell#0322_3011506
- سنڌي ادبي بورڊ جو بڪ اسٽال حيدرآباد.
- قليچ ڪتاب گهر لئنگئيج اٿارٽي حيدرآباد.
- سنڌيڪا بڪ شاپ گاڏي کاتو حيدرآباد.
- ڪلچر ڪتاب گهر سامهون ايم پي اي هاسٽل ڪراچي.
- گل ڪتاب گهر لکي در شڪارپور
- مهراڻ ڪتاب گهر گهنٽي ڦاٽڪ: سامهون سپنا لان لاڙڪاڻو.
- فڪشن بوڪ هائوس رابعه اسڪوائر حيدرآباد.
- شاهه لطيف ڪتاب گهر گاڏي کاتو حيدرآباد.
- مهراڻ ڪتاب گهر سانگهڙ.

سچائي اشاعت گهر جو ڪتاب نمبر 79 هون

ڪتاب جو نالو: آمن ٿو گهران
موضوع : شاعري
شاعر : خاڪي جاني
ڇاپو : مارچ 2011ع
ٽائيٽل ڊزائين : مور ساگر
ڪمپوزنگ : جهانزيب علي جوڻيجو
ساحل ڪمپوزرس رابعه اسڪوائر حيدرآباد (10)
ڇپيندڙ : ساحل پرنٽرز رابعه اسڪوائر گاڏي کاتو
حيدرچوڪ حيدرآباد (3) 03332634650
ڇپائيندڙ : سچائي اشاعت گهر- ڏڙو فون: 0301_3640468

قيمت: Rs_150/=

AMAN THO GHURAAN (Poetry) Writen by: KHAKI JANI Published by:
Sachai Ishait Ghar, DARRO, Sindh, Pakistan
Edition First, 2011.
Cell:03013640468

ارپڻا

پنهنجي پياري بابا

نصير محمد

جي نانءُ

جنهن جو اوچتو وڇوڙو

مونکي ڇورو ڇنو ڪري ويو.

ساڳيان گس ۽ گهيڙ ڏِسان، ساڳيان ٻنيون ٻارا،

منهنجا بابا پيارا، ناهين نظرن اڳيان تون!

خاڪي جاڻي

پبلشر نوٽ

سچائي اشاعت گهر پاران ’خاڪي جاني‘ جو پهريون شعري مجموعو ”امن تو گهران“ اوهانجي خدمت ۾ حاضر آهي، خاڪي جاني نئين ٿهيءَ جي انهن ٿورن شاعرن مان آهي، جن جي شاعري فني معيار تي پورو لهڻ سان گڏ، فڪري حوالي سان بہ سگهاري حيثيت رکي ٿي.

خاڪي لڳ ڀڳ شاعري جي سڀني صنفن تي طبع آزمائي ڪئي آهي ۽ شعري صنفن کان بہ چڱي طرح واقف آهي، جنهن ڪري سندس شاعري پڙهندڙ جو ڌيان جلد ئي پاڻ ڏانهن ڇڪايو وٺي.

اسان سچائي اشاعت گهر پاران هن کان اڳ بہ نئين ٿهي جي ڪيترن ئي شاعرن جا شعري مجموعا پيش ڪري، چڪا آهيون ۽ خاڪي جو هي ڪتاب ”سنڌي“ شاعري ۾ هڪ سٺو واڌارو ثابت ٿيندو.

يوسف سنڌي

21 مارچ 2011ع

شاعر پاران

شاعريءَ کي ڪن الهام چيو آهي تہ ڪن جادوگري، ڪن ذات جونالو ڏنو آهي، تہ ڪي وري شاعريءَ کي فن سمجهن ٿا. شاعري نہ آسماني آواز آهي، نہ ڪي چلا ڪاٽي حاصل ڪيل جادو. شاعري انسان جي اندر موجود پيڙائن، ڏکن، سورن، خوشين، آسن، اميدن ۽ اُٿلن پُٿلن سان گڏ ٻاهرين سماج، ماحول جي حالتن، وارتائن، حادثن، مسئلن، مونجهارن، معجزن، روين، لهجن ۽ سموري نظري ذهني ۽ دلي عڪس جو هڪ نمونو آهي.

شاعر پنهنجي پاڻ لاءِ لکي ٿو خود کي شاعري جي لفظن ۾ پوئي ٿو ۽ ان سان گڏوگڏ ٻين ماڻهن جون ڪيفيتون، ڌرتي جون دانهون، مُلڪن جون حالتون مطلب تہ سڄي ڪائنات جون نراسيون ۽ شادمانيون پاڻ ۾ جذب ڪري ٿو محسوس ڪري ٿو پوءِ ئي ڪجهہ لکي ٿو. شاعري رڳو جذبن جي ترجماني، حق جي نعري، لفظن جي جوڙجڪ جو نالو نہ آهي. شاعري ٻولي جي جاڻ، فڪري اُڏام، فني گُهرجن جو هڪ اهڙو رستو آهي، جنهن ۾ هر شعر هر سِٽ هر لفظ تي ايئن عبور رکڻو پوندو آهي. جيئن ڪو مسافر گس پلجي ويڃڻ ڪانپوءِ تارن جي مدد/ڄاڻ سان ڏِس جو پتو لڳائي پنهنجي ماڳ تي پهچندو آهي. ايئن ئي شاعر وٽ اهي تارا آهن شاعري جو علم/فن. شاعري جا ماڻ/ماپا ڪيڏي ڇڏجن يا متروڪ ڪري ڇڏجن تہ هوند هر ٻيو ماڻهو شاعر سڏرائڻ لڳي ۽ هر ٻي ڳالهہ شعر چوَڻ لڳي. شاعريءَ لاءِ وزن بحر ايئن آهي، جيئن ٽانو لاءِ قلعي، ڪاٺ لاءِ رندو گهر لاءِ روشني، انسان لاءِ زبان، ڌرتي لاءِ ساوڪ ۽ سرهاڻ.

آئون تہ شاعريءَ کي زندگيءَ جو آواز/تصوير سمجهان ٿو منهنجي

شاعريءَ ۾ اهي آواز شامل آهن جيڪي اسانجي ڪنن تائين روز رسائي ڪن ٿا. پر انهن آوازن تي نہ ئي ڪنهن ڌيان ڏريو آهي ۽ نہ ئي ڪنهن انهن کي ورنايو آهي. اهي تصوير ون جيڪي روز اسانجي نظرن اڳيان اچن ٿيون. پر اسان ڪڏهن بہ انهن کي پڙهڻ جي ڪوشش نہ ڪئي آهي. منهنجي شاعري سنڌي ادبي سنگت ماتلي جي گڏجاڻينْ کان ويندي ٽنڊوغلام علي جي ويهڪن ۾ وڏي ويجهي آهي. ادبي سنگت ماتلي ۾ مير مُرڪ، ڊاڪٽر مقبول مارو، نورل واڍو، محبوب بخاري، لکي نظاماڻي، حيدر شاهہ، جهان آرا بتول، موسيٰ منظور، طارق توڪل، جابر زار، نثار نوتڪاڻي، نورمحمد راهي (مرحوم)، غلام حسين لغاري، غلام قادر چانگ، شعيب شاد، ياسين ساجد، ملوڪ نظاماڻي، ۽ ٻيا ڪوڙ نانءَ اچي وڃن ٿا. انهن سڄڻن جي محبتن مون کي ۽ منهنجي شاعريءَ کي مان بخشيو. ماتلي جي گڏجاڻين ۾ شاعري سان گڏ ڪهاڻيون بہ تنقيد لاءِ پيش ڪيون. ماتلي شاخ جي گڏجاڻين مان مون تنقيد ڪرڻ ۽ اصلاح کي سمجهڻ سکيو. اڳتي هلي ٽنڊو غلام علي شاخ جي گڏجاڻين ۾ وڃڻ لڳس، هڪ ئي وقت ادبي سنگت ماتلي جو عهديدار هوندي بہ ادبي سنگت ٽنڊوغلام علي جي ويهڪن ۾ شرڪت ڪندو رهيس/آهيان. ٽنڊو غلام علي ۾ سانوڻ سنڌي، نبي بخش ناز، طارق عاجز، امر سنڌي، مختيار سهتو، خيرمحمد خاص، جانڻ چانڊيو، آثم ارباب، اعجاز شاهہ، مير محمد ڏواڪر ۽ شگن پريمي متحرڪ هئا. ساوڻ سنڌي جڏهن ڪنهن شاعر جي شعر جي تشريح ڪندو هو تہ اهو شاعر اها تشريح ٻڌي پنهنجي پر ۾ سوچڻ تي مجبور ٿي ويندوهو تہ ”ڇا واقعي مون ايترو خوبصورت لکيو آهي؟“ ساوڻ غزل ۾ موجود خامين جي نشاندهي بہ نهايت شائائتي نموني ڪندو هو. سندس خال اڄ تائين پرجي ناهي سگهيو. نبي بخش ناز ۽ امر سنڌي شاعر جي خيالن ۽ سوچن جو حصو بڻجي تخليق ۾ موجود اهي غلطيون بہ ڪڍي وٺندا هئا/آهن. جيڪي ڪنهن ٻئي تنقيدنگار کي نظر نہ ايندڀون هيون/آهن. تنقيدي ويهڪن ۾ مسلسل ۽ پابنديءَ سان اچڻ ڪري مختيار سهتو ٿوري ئي وقت ۾ سنڌ جي ناميارن شاعرن ۾ شمار ٿئي ٿو.

مون هي شاعري جو مجموعو ٽنڊوغلام علي جي ادبي ويهڪن ۾ قسطوار (ڇهن نشستن ۾) پڙهيو ۽ دوستن جي راين/اصلاحن کي مُرڪي قبول ڪيو. شاعري جي سورهن بهارن ۾ مون کي جهجهي ميجتا ملي آهي. بدين ضلعي جي مشاعري ۾ ميجتا سرٽيفڪيٽ مليو 2000ع ۾ ماهوار هالار ڊائجسٽ ۾ منهنجو پهريون انٽرويو شايع ٿيو. سنڌي ادبي سنگت پاران ڊاڪٽر ذوالفقار سيال جي دؤر ۾ مون سان ۽ سريلي راڳي ڪريم ڪڇي سان شام ملهائي وئي، جنهن ۾ سمورن مرڪزي عهديدارن شرڪت ڪئي. ڪريم ڪڇي انهي شام ۾ منهنجا ڇهه غزل ڳايا. "سنڌي ٻولي قومي ٻولي مهم" جي سلسلي ۾ مون کي ٻه پيرا ميجتا سرٽيفڪيٽ مليا. يوسف سنڌيءَ جي دؤر ۾ مرڪزي ادبي سنگت پاران مون کي شاخ جي 2010ع ۾ سيڪريٽري/ماتلي شاخ کي بهترين ڪارڪردگي تي ميجتا ايوارڊ سان نوازيو ويو. منهنجي ڳوٺ بخشو نظاماڻي ۾ مون کان اڳ ۾ مرحوم ماما يارمحمد نظاماڻي(نهايت شريف النفس ۽ بزرگ ماڻهو) شاعري ڪندو هو پر سندس ڪابہ تخليق ڇپجي نہ سگهي. سندس پٽ محمد خان ڪجهہ غزل لکيا، پوءِ اڳتي هلي ان شاعري مان هٿ ڪڍيا. منهنجي شاعر طور نروار ٿيڻ کان پوءِ شعيب شاد، عبدالقادر (عبد سنڌي)، عمران نظاماڻي ۽ عباس نظاماڻي شاعري طرف آيا. منهنجي ڀيڻ 'ساجده سنڌو' تعلقي ماتلي جي پهرين ڪهاڻيڪار آهي.

هن مجموعي کي ڇپرائڻ لاءِ مون کي همٿائڻ ۾ نبي بخش ناز، مختيار سهتو ۽ رضوانہ سحر سرفهرست آهن. هونئين تہ مون هر صنف کي پنهنجي قلم جي نوڪ هيٺ آندو آهي، پر "امن ٿو گهران" ۾ رڳو غزل ۽ نظم شامل آهن. انهن مان ڪجهہ مختلف رسالن ۾ ڇپيل آهن ۽ ڪجهہ وري ڪريم ڪڇي، حسين بخش کهيري، خالد پتافي ۽ مير محمد بلوچ پنهنجي آواز ۾ ڳائي چڪا آهن.

"امن ٿو گهران" لاءِ ڪنهن کان مهاڳ ڪونہ لکرايو اٿم. اڄڪلهہ لکجندڙ مهاڳ سواءِ سرٽيفڪيٽ جي ٻيو ڪجهہ نہ هوندا آهن مون پڙهندڙن جي ذهنن کي انهي سرٽيفڪيٽ ۾ قيد ڪرڻ نہ ٿي چاهيو. جڏهن

کو نالي وارو شاعر ڪنهن شاعر کي وڏا خطاب ۽ نالا ڏيو ڇڏي ته عام پڙهندڙ ۽ باقي شاعر ڪاٻه راءِ جوڙڻ لاءِ ساهس ساري ناهن سگهندا. سو منهنجي شاعري تي هر ننڍي وڏي شاعر/غير شاعري کي لکڻ جو پورو حق آهي، ۽ مون انهن کي انهي لکڻ/راءِ ڏيڻ واري حق کي قائم رکندي "امن ٿو گهران" کي بنا مهاڳ ڇپرايو آهي. بي غرض محبتن تي قائم رهندڙ اسحاق عاجز (منهنجو ساٿي، دوست، ٽوڙيندڙ جوڙيندڙ ياءَ) جا قرب جنهن مون کي ادبي ڪتابن جي مطالعي جو عادي بڻائي منهنجي اندر جي شاعر کي جاڳائي ڇڏيو. وڏا وڙ ته آهن محترم دوست داروغي لياقت نظاماڻي جا جنهن پنهنجي پيار منجهان "امن ٿو گهران" کي سهڻن اکرن ۾ لکي ڇپجڻ لائق بڻايو ۽ پياري دوست يوسف سنڌيءَ جون محبتون جنهن هڪ ئي ڪال تي منهنجي ڪتاب ڇپڻ لاءِ ڇاتيءَ تي هٿ هنيو.

اوهان منجهان، اوهانجو پنهنجو

خاڪي جاني

ٽپال گهر راڄو خاناڻي وايا ماتلي

ضلعو بدين سنڌ.

رابطو: 0346_3934512

14 جنوري 2011

غزل

اسان مسافر رهي اسان ڪي تلاش محبت امن جي آهي،
حڪومتن جا سفير بڻجون اِيئن اسان ڪان ٿيو نه ٿيندو.

سناسين گهٽا زلزلا زندگي ۾،
مليا ڪين ڪي پرجهلا زندگي ۾.

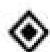
ڪڏهن پاڻ پاڳل ڪڏهن پاڻ ڏاها،
اهي عشق جا سلسلا زندگي ۾.

ڏسي سونهن سامهون ٽڙي تو پوان مان،
وڏي ٽا وڃن ترٽلا زندگي ۾.

الا! بي رخي مان ڦيريو منهن ڇڏي هو،
ڪري ٿي وڃي ڪربلا زندگي ۾.

وڏي هاڻ بيروزگاري گهٽي آ،
رڳو منهن ڪڍن مسئلا زندگي ۾.

خوشي ڪاٿ 'خاڪي' ملي ڪانه مون کي،
غمن جا رهيا قافلا زندگي ۾.

آڻ ڏِنا پيچرا زندگي جو سفر.
پيا هلن قافلا زندگي جو سفر.

جا بہ گذري گهڙي امتحان ٿي لڳي،
چڻ ڪٽيون ٿا سزا زندگي جو سفر.

هڪ پُڇاڻي پُڳو ٻيو تہ آيو مٿان،
سور جا سلسلا زندگي جو سفر.

پُٽ بنا ماءُ جو هانءُ ڦاٽي پيو
حادثا، حادثا زندگي جو سفر.

راهہ ساڳي گسن ۾ اُهي ئي ڪنڊا،
ساٿ بس حوصلا زندگي جو سفر.

غلطين کان نہ خاڪي بچي ٿا سگهون،
ٿي خطا تي خطا زندگي جو سفر.

ڪٿي مُرڪ پوپٽ اُڏارون اُڏارون،
ڪٿي لُڙڪ ڳلڙن قطارو قطارون،

نصيبن ۾ ڪنهن کي خزان ئي ملي آ،
ڪٿي ياڳ ڪنهن جو بهارون بهارون،

ڪٿي يار دل جا ڇڏيا ڪنهن وساري،
ڪٿي روز راهن - نهارون نهارون،

نہ سوچون نہ اُلڪا پريشاني ڪنهن کي،
ڪٿي شخص ڪوئي سنيارون سنيارون،

ڪٿي جهوپڙا بارشن ۾ وهي ويا،
ڪٿي ماربل جون مزارون مزارون،

ٽُٽي تند تنبوري پيو پَٽ آهي،
ڪٿي سي سيد جون تنوارون تنوارون،

سڄي سنڌ ڏِس درد جي ٿي صدا آ،
ڪٿي آ، سُٽي جو پڪارون پڪارون،

هجئي حيف! آرام توکي آ 'خاڪي'،
ڪٿي سنڌ وچي ڏي ميارون ميارون؟

ساڻ زلفن ٻڌي وئي آهي،
ڳالهه وس کان وڌي وئي آهي.

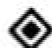
روز پئي ٿي جلي جدائي ۾،
دل ٻه ٿي بي سڌي وئي آهي.

هو ٿي مون کان پري پري آهي،
غير ڏي ڪيئن وڌي ويئي آهي!؟

چانوَ هن جي ملي ٻين کي پوءِ،
آس پيي ٿي ٿڌي وئي آهي.

ڪو جزيرو اهڙو ٻه آهي ڇا!؟
جت خوشي ڪا لڌي ويئي آهي.

ها سگهو آڇپو ملي ويندو
مون ٻڌو ٿي ٻڌي وئي آهي.

نقاب سارا هٽي ويا هن.
حجاب سارا هٽي ويا هن.

ڏسي حُسن بي پناھ تنهنجو،
شباب سارا هٽي ويا هن.

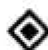
نشو نگاهن سندو اُتم آ،
شراب سارا هٽي ويا هن.

پڙهان پيو مان چهرو پرين جو
ڪتاب سارا هٽي ويا هن.

مٿي سواري جڏهن جوڀن جي،
نواب سارا هٽي ويا هن.

گُهلي آ خوشبو تنهنجي بدن مان،
گلاب سارا هٽي ويا هن.

اچي ملئين تون تڏهن تہ خاڪي،
عذاب سارا هٽي ويا هن.

صدين ڪنان پئي پرين اوهان لئہ اها اسان جي نهار جاڳي.
ڏسي اوهان کي سندم اکين ۾ وري ڪٺي ڪر خمار جاڳي.

وجود منهنجو ڪٿي آ منهنجو؟ وجود ۾ اوهان موجود آهيو
نڪي وساريان نڪي وسرندا گهڙي گهڙي تي سنيار جاڳي.

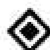
حسين ماڻهو يا سونهن ڪائي سوا محبت تہ بي معنائي،
پيار مان ڪو جڏهن نهاري تڏهن حسن جو نکار جاڳي.

اهو لمحو هو ڪهڙو الائي؟ اوهان اسان ڏي هلي بہ آيا،
انهي گِهڙيءَ کِنان پوءِ مونسان پيو منهنجو گهر درين ۽ دوار جاڳي.

پتا وڻن جا سڪي ڇڻيا ۽ ڪنول ڪماڻان خزان تي حاوي،
ورو بہ هاڻي متان اسان جي بہ زندگي ۾ بهار جاڳي.

لکيو وري لک ڪوي لکڻ چاڙ ايستائين فرض ۾ شامل،
جيسين سنڌو جو سپوت سوڍو يا دولهہ دودو سچار جاڳي.

سنڌو ڪائي تا ڍيم جوڙين سمنڊ ڪائي زمين اسان جي،
اهڙو تہ ڪو لک شعر خاڪي جو منجهان پهاڙن پڪار جاڳي.

تنهنجون يادون ڇُهڻي پيون هن،
پيرن جي ٺُڪي ٺارين وانگي.

منهنجا سپنا منهنجون آسون،
تو بن سهڻا ڇارين وانگي.

منهنجون نظرون مِٺڙون ميٺڙون،
تنهنجون نظرون مارين وانگي.

تنهنجا سڀ حڪم رئيساڻا،
منهنجون آزيون هارين وانگي.

دل جا گهاءَ نہ ڀرجي سگهيا،
چولي ۾ پيل گهارين وانگي.

’خاڪي‘ توکي پنهنجو سمجهي،
ٽُنهنجا رَويا ڏارين وانگي.

جي نہ توکي وٺان
هام ڪهڙي هڻان

توکي سامهون ڏسي،
ساهہ ٿڌڙا ڪڍان

تون سراسر سهڻو
ڪئن بہ ڪهڙا ڳڻيان؟

هي بہ شيءِ ٿيندي
هن ۾ هن کي ڪڍان

تون ڏڪاري ڇڏين،
زرد پن تي ڇڻان.

تون نہ آئين اڃان،
سال گذريا گهڻان.

ڪوڙ 'خاڪي' رقيب،
نانءُ ڪهڙا ڳڻان؟

رُلان رڙن تلاش تنهنجي شل نظر اچي وچين.
تپان گُڏان نچان خوشي وچان اگر اچي وچين.

ڪُليو رڪان دوار گهر دوار اک دوار دل،
کهڙي لمحي گهڙي پهر ۾ تون خبر اچي وچين.

نہ گهر نہ گهاٽ ڪو نہ واهرو وسيلو ئي اٿم،
پلا تہ پاڳ مون جي چانو ٿي ڇپر اچي وچين.

اُجهي نہ ٿي پياسِ من ننگر بنجر وڃي ٿيندو
سگهو سڄڻ ٿي سانوڻي سندو ڪڪر اچي وچين.

ڏسي جهلڪ گلاب موتيا ڪنول ڪومائجن،
فضا خمارجي، ڪٽي اهڙو اثر اچي وچين.

سڄي حيات هڪ جهلڪ ڏسڻ جي لئہ وئي هلي،
مرڻ مهل صحيح ٿئي پوري ڪسر اچي وچين.

ڇپو ڇپو ڇُمان جتي جتي رکين تون پيرڙا،
خدا وٺان ئي ڪو اچي وڃي امر، اچي وچين.

اوير توکان وڇڙي وياسين.
پنهنجي پر ۾ اُجڙي وياسين.

اهڙو واءُ وڇوڙي جو لڳو
جو پن پن ٿي پکڙي وياسين.

تو پيرا ها دل تان ڏاڍا،
طوفان لڳو الڙي وياسين.

راتيون جاڳڻ روڄن تي رلڻ،
ساٿ ڇڏي وئين بگڙي وياسين.

توکي گڏ غيرن ساڻ ڏسي،
پاڙن کان ئي اُکڙي وياسين.

زهر پيالي آڇي پيارن!
سا بہ اسان پي تکڙي وياسين.

هو ٿيا جهولا، جُونَ، جهکون ۽،
تي هير اسان ٽڌڙي وياسين.

جيون کي نہ لڳي کاب چتي،
رلين وانگي اُڌڙي وياسين.

’خاکي‘ تنهنجو خال نہ پريو
پيين پنن کي چنبڙي وياسين.

ڪجهہ تہ منهنجي ٻڌو ڏوهہ منهنجو ڏَسيو،
ايئن نہ مون ڪان رُسو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

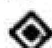
تيل سرما ۽ ڪنگيون بہ وسري ويون،
حال منهنجا پَسو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

مان اُجايل ٿري پيار بادل ڪري،
مينهن وانگي وَسو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

ڪونہ ديدار دلبر اوهان جو ٿيو،
مان تسي جو ٿَسو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

هي اوهان جو رسڻ ٿي چڙهيندو ماري،
زندگي ٿا ڪَسيو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

هن حياتي جا 'خاڪي' بچيا پل باقي،
جلد جاني رَسو ايئن نہ مون ڪان رُسو.

توسان ملندڙ جلندڙ جاني چهرن مان خوشبوءِ اچي ٿي.
مون ساڻ ملڻ ايندي آهين سپنن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

ڪالهه بہ توکي چاهيندو هئس ۽ اڄ ٻي توکي چاهيان ٿو
پيار پرين تنهنجو حاوي آ، تن من مان خوشبوءِ اچي ٿي.

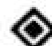
تون اڄ ڪلهہ مون کان ڏور آهين ڪنهن اڻ ڄاتي ماڻهو وانگي،
ساٿ ڏيڻ لئہ ڪئي جي مون سان، وعدن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

ساٿ بہ تنهنجو مون سان ئي هو ساهہ بہ واڳيل توسان ئي هو
وقت ورائي جي هن ڇڏيا، پردن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

مان ڪنڌ جهڪائي ڇڏيان ٿو ۽ تون پنهنجن ساڻ مٽين ٿي،
گڏجي اڳ پاڻ هلياسين ٿي، رستن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

"پيار پنهنجو نيٺ امر ٿيندو" تو محبت مان هو ايئن چيو!
سو تہ ٿيو اڄ ماضي ها پر، لفظن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

ڳورو رنگ منهنجي مجبوري ڪاري سان توکي چاههِ هيو
ڪو سهڻو جي پائي ڪارا، رنگن مان خوشبوءِ اچي ٿي.

ڪير آ جو سونهن ڏي سنبريو نہ آ؟
ڪير آ جو آڪاڙ ۾ پگهريو نہ آ؟

ساھہ منھنجو پيو مُنجهي ڇا ماجرا؟
نيڻ مليا واءُ ڪو ٽڪريو نہ آ.

باھہ جي شعلن مٿي تو رقص ٿي،
تون چوين ”هُو عشق ۾ پَچريو نہ آ“.

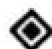
دوست ڪان دوکو خبر ڪيئن تہ پوي؟
ڪير مان پاڻي ڪڏهن اڇريو نہ آ.

مان سدائين سچ چوان ٿو سڏ وڏي،
ڪوڙ جو چوغو ڪڏهن پهريو نہ آ.

جو يجي آيو مرڻ جي خوف ڪان،
تنھن پُٺي ڪي ماءُ ۽ پيءُ نپريو نہ آ.

ٿي اچان دل جي ڪتابن ۾ رهي،
وقت جي تہ ڳئن صفحو ڪتريو نہ آ.

پاڻپي راحت امن ’خاڪي‘ ملي،
پيار جهڙو ڪو ٻيو نظريو نہ آ.

اُڀ تي خالي بادل ڊوڙن،
ايئن لڳي ڪنهن لئہ ٽا پٽڪن.

ٿوهہ جواني سهڻا سائين،
هي بہ الائي ڪنهن تي برسن؟

مان ايئن آهيان سانُ سنڌ لئہ،
جيئن پکيئڙو پٽڪي بن بن.

تنهنجي پيرن پايل ناهي،
پير وڏيا ٿي من ۾ ڇن ڇن.

توکان وسري هاڻ ويس مان،
پر تون نہ ڀُلئين مون کان پل ڪن.

رُوح سچو تہ ٿئي روهہ رتيون،
عشق نہ جهلجي پلجي جبلن.

حِرس حوس ۽ جسم فروشي،
هي حالت آ هاڻي شهرن.

مون وٽ ڪجهہ وايون گيت غزل،
تن مان ڪريان ٿنهنجو درشن.

توکان پوءِ هي حالت جاني،
جيئن بن برسات ٽري تڙپن.

اچا تائين پيو تڙپان اچا تنهنجو پُڇان ٿو مان،
ڪٿان ايندين ڪڏهن ايندين؟ رڳو راهون ڏسان ٿو مان.

گهڻو ئي وقت ويو گذري، لڏي تو سار ناهي ڪا،
”رُڪيو مجبور هوندو هو“ اِيئن دل کي چوان ٿو مان.

ڏڪاريو لوڪ وستي مان ويس تي ڏور نظرن کان،
اُتان مون کي تڙيندا ڪيئن تنهنجي من ۾ رهان ٿو مان؟

ڏسڻ توسان ڪلڻ توسان هُئين تون ئي سندم ساٿي،
ڏِسان ڪنهن ڏي ڪِلان ڪنهن سان؟ اڪيلوئي هلان ٿو مان.

لڳي بندش ڦريون فونون رهي تي جانچ اُٽ ويهه تي،
هتي تون ٿو لُڇين جاني هتي جليو لکان ٿو مان!

سوا تنهنجي حياتي هي زهر قاتل لڳي ’خاڪي‘،
اچي ويندين اچي ويندين اِيئن چوندي پيان ٿو مان!

ڀلا ٻڌايو پرين اوهان ڪي وسارجي پر وسارجي ڪيئن.
لڳي جا ويئي انهي تہ دل ڪي ڏُتارجي پر ڏتارجي ڪيئن.

هتي ونڻ نانءُ يار جو جڻ گناهہ ڪوئي ڪبير آهي،
وري ستائي جو سڪ سڄڻ جي پُڪارجي پر پُڪارجي ڪيئن.

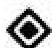
سهي سگهان تير مان نظر جا ايڏو تہ مون ۾ بہ دم نہ آهي،
اڇي ويا سامهان اوهان ئي نهارجي پر نهارجي ڪيئن.

سُهڻل سوا ايئن آ حياتي بنا پاڻي جيئن مڇي تي ڦتڪي،
اوهان بنا زندگي اڪيلي گذارجي پر گذارجي ڪيئن.

هتي تہ هڪ هن پيار تي چوڪيون ٻيو آ صياد هر هنڌ.
ملي نياپو هتان ڪبوتر اُڏارجي پر اُڏارجي ڪيئن.

حيات ڏاڍي ڏکي تي گذري ڪُنن حوالي جيون سَفينو
ٻڏي تي ٻيڙي نہ ناکئو آ ڪو اُڪارجي پر اڪارجي ڪيئن.

ملي وڃي دل گهريو جي دلبر اِها تہ آهي ڪمال قسمت،
ڦٽل هي 'خاڪي' نصيب پنهنجو سنوارجي پر سنوارجي ڪيئن.

شمع سان ڪري ٿو ملڻ جا بھانا.
اھي ئي پتنگ جي جلڻ جا بھانا.

اسان عشق ۾ ھون اڳي ڪان بہ اڳرا،
پرين ٿا تلاشين پلڙ جا بھانا.

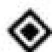
ڪري واعدا ڪانہ آئي وچن تي،
ڪري ڳالھ پنھنجي ٽلڻ جا بھانا.

ڪڏھن حوس پوريان ڪڏھن ھوٽلن تي،
نئون نسل ڳولي رُلڻ جا بھانا.

ٽيو ٽر ڏڪاريل ٿھوڪا نہ مورن،
ڍيلون ڪيئن ڳولين ٽِلڻ جا بھانا.

غمن جائي پاچا رھيا زندگي ۾،
اچو ڪي تہ ٺاھيون ڪلڻ جا بھانا.

گھڻا سور 'خاڪي' سھي چُپ رھياسين،
اسان ڪي نہ آيا سلڻ جا بھانا.

بند ملاقات جا سلسلا ٿي ڪرين.
منهنجي دل ۾ بپا جرجلا ٿي ڪرين.

ساڻ مان توسان ئي ٿو رهڻ چاهيان،
تون مٺي ڇو ڏگها فاصلا ٿي ڪرين؟

چار گهڙيون اچين جڏ تہ سيلا مچن،
جي هلي ٿي وڃين ڪربلا ٿي ڪرين.

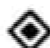
هر ادا تنهنجي مرڪي اکين تي رکان،
غير ڇو پاڻ سان پرجهلا ٿي ڪرين.

تون ڏسين مُرڪندي درد سڀ دور ٿين،
شوخ نظرون ڪٽي زلزلا ٿي ڪرين.

مون ملڻ پئي گهريو صرف توسان، مگر
گڏ رقيبن سندا قافلا ٿي ڪرين.

سال گذريو يڪو خط لڪئي ڪين ڪو
رابطا ڇو پلا گهرگهلا ٿي ڪرين!؟

هڪ حَسين اڳ وري نڪتين سينگارجي،
پوءِ 'خاڪي' خطا حوصلا ٿي ڪرين.

نفيس نازڪ حساس جذبا،
ڪڪن پنن جيئن هن سي جليا.

خيال ۾ هو تہ خواب ۾ هو
هنن جا دل تان ڪڪر نہ هٽيا.

اسان پڇي عشق ۾ وياسين،
پئي سڻاسين سدا جو صدما.

هئا ڇپن چپ ۽ هار ٻانهن،
ڪيئن وساريا حسين لمحا.

انياءَ جتي پيو ڏسان، لڪان ٿو
تڏهن تہ ٿانڊا لڳن هي نغما.

ڪڏهن جهڪائي نہ ڪو بہ سگهندو
جوان جذبا ٻلند رکبا.

ذرا ذرا ٿي پُري رهيو هان،
ٻرين ڏيکاريو پنهنجا ڪي جلوا.

انسانيت بن آدم ڪونهي.
پڪ ان جو ڪو ٻ ڏرم ڪونهي.

سونهن نظر ۾ عشق اندر ۾،
پيار بنا ڪوئي ڪم ڪونهي.

جنهن ۾ گڏ تون مون سان نہ هجين،
سو هن دل جو البم ڪونهي.

آهيون اڄ ڪلهہ پاڻ نظر ۾،
پنهنجي حق ۾ موسم ڪونهي.

هر ڪو پُڇي ”ڇو هي حال ڪيئي“؟
يار جُدا آ ٻيو غم ڪونهي.

توسان اظهار ڪرڻ چاهيان،
تو اڳيان اهڙو دم ڪونهي.

ايئن وساريو جانيئڙا جڻ،
’خاڪي‘ سان ڪو سنگم ڪونهي.

اُجڙيل حالن کان ڇرڪن ٿا.
هو دل وارن کان ڇرڪن ٿا.

ماڻهو کي آ ڊپ ماڻهو کان،
دلبر آڇن کان ڇرڪن ٿا.

دل نادان لڳي نہ پوي ڪٿ،
چاهت چاڪن کان ڇرڪن ٿا.

ياد لٽي سڄ يار اچي ٿو
عاشق شامن کان ڇرڪن ٿا.

ڪارو ڪاري نہ ڪري مارين،
پنهنجي پاڇن کان ڇرڪن ٿا.

ميڪپ سُرخي لالي مڙس تہ،
سورنهن سائن کان ڇرڪن ٿا.

پي ٻڌيا پٽ، پٽ ٻڌيا پي،
ڳاڙهن واتن کان ڇرڪن ٿا.

اڄ ڪلهہ چوٽ چڙهي مهانگائي،
ماڻهو ڪاڄن کان ڇرڪن ٿا.

ڪوڙا سامي ڪوڙيون مُرليون،
جوڳي نانگن کان ڇرڪن ٿا.

ماري وجهندا سامي وارا،
جيئرا لاشن کان ڇرڪن ٿا.

محبوب ڏسن ساڻ رقيبن،
اهڙن خوابن کان ڇرڪن ٿا.

ساون گڏ سپهه سُڪار ساڙي،
ماڻهو جانچن کان ڇرڪن ٿا.

ڇا جي قوم ته ڇا سنڌ؟ ليڊر ..
فوجي داٻن کان ڇرڪن ٿا.

اوطاقن تي روز سلامي،
هيٺا ڏاڍن کان ڇرڪن ٿا.

شاعر آزاد لکن شعر هتي،
علمي ماپن کان ڇرڪن ٿا.

گلڙن کي تو چاهي هرڪو،
’خاڪي‘ خارن کان ڇرڪن ٿا.

ٿي گهري امتحان هر گهڙي دوستي.
چا ڪبي جا هجي بي وڙي دوستي.

پيار ۾ روح گڏ ٿا ٿ جيئن مرن،
محبتن جي تہ آهي ڪڙي دوستي.

جيئن رشتو آ پاڻي مڇي جو مٺا،
تيئن دل جي توسان آ اڙي دوستي.

دل وڃي ڀرجي يا يار ٽڪجي پوي،
پوءِ هي روز ڏي ٿي ٽڙي دوستي.

دوستن کان دوکن ٿي جو دوکا مليا،
ها تڏهن ئي ويچاري رڙي دوستي.

ماڻهو مطلبي جي مليا هت رڳو،
لوڀ لالچ ۾ ويندي سڙي دوستي.

گهاءُ سهجن غمن کي لڳائي ڳلي،
پوءِ لڳي ٿي مٺي هي ڪڙي دوستي.

سنڌ هئي دوستي ۾ تہ مشهور پر،
سچ جيان ها هتان ڀي لڙي دوستي.

پاڻ 'خاڪي' ڪلي سر ڏيون ياري ۾،
جي هجي هو سچو پو ڪڙي دوستي.

دل جي بنجر ڌرتي مٿي بادل ڪو ٻٽجي وس اچي،
هي حال دل جو دلربا پنهنجي اکين سان پس اچي.

ويران من جي آهي وستي تو بنا منهنجا مٺا،
منهنجي حياتي آ ڄڻسي چاهت جو ڀرڪو چس اچي.

ڪائڻ اچن هي در دريون پٽيون ۽ ڇتيون هر گهڙي،
آهيان اڪيلو ٿي پوندو ميلو رڳو تون بس اچي.

توکي ڇيم مان ٿو ڪيان توسان محبت ويئن رسي،
مان آهيان اڻ ڄاڻ تون آداب محبت ڏس اچي.

تنهنجي سوا ڪجهه ٻي اچي سهڻا نٿو مون کي نظر،
لالڻ مون کي پنهنجي هٿن سان تون لائي ڪنهن گس اچي.

آهي سندم هي آرزو دلبر جو ٿي ديدار ڪو،
ويندس گذاري هان لمحو ڪو موت ڪان اڳ رس اچي.

ها مان تنهنجي ئي پيار ۾ ڪامان پچان پڃران پيو،
هُون جي اچين نہ تہ ’خاڪي‘ ڪان پنهنجون يادون ئي ڪس اچي.

وري هڪ دفعو درد دل کي مِلي ڪو.
وري سور منهنجا سٽي ۽ سلي ڪو.

رهان پيو دنيا ۾ اڪيلو اڪيلو
وري هاڻ مون کي لڳائي ڳلي ڪو.

تو يارو رُلان روز ڀٽڪان رِٽن ۾
وري يار ڪنهن کي چوان گڏ هلي ڪو؟

وسيو مينهن ڏسي ڍيل جهومي نچي تو
وري مور وانگي خوشي مان ٽِلي ڪو.

اچي ويندي آخر تہ هو ڀي اسان ڏي
وري بي سبب آسرا ڪيئن پلي ڪو.

رهيون باقي هن جون ئي مرڪون جيون ۾
وري ٿهڪ ڏيئي 'خاڪي' سان ايئن کلي ڪو.

مون کي جڳ ۾ يار نہ مليو،
جيون کي آڌار نہ مليو.

هو جي مرڪي جيون جرڪي،
اهڙو اکڙين ٺار نہ مليو.

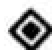
هو ايندو منهنجو تي رهندو
هُئي جنهن جي سڪ سار نہ مليو.

هڪ تہ پهرا هئا هن تي ۽ پيو
مون کي موقعو ڏار نہ مليو.

هر ڪنهن هٿ ۾ ڦاهيون ڦندا،
ڪو بہ هيئڙن جو هار نہ مليو.

جنهن بہ ڏنو ڇِهڪن سان جاني،
پيار بہ تارو تار نہ مليو.

هر ڪو لوڻ ڦٽن تي ٻُرڪي،
خاڪي کي غمخوار نہ مليو.

دوست جي دوستي ڇرا ٿوڪيا.
سور تي سوڪڙي ۽ ڇرا ٿوڪيا.

چنڊ ۾ رات عڪس تنهنجو هو
راتوڪي روشني ڇرا ٿوڪيا.

سادگي ۾ ڇڏيم وڃائي خود،
هِن دنيا دورنگي ڇرا ٿوڪيا.

مون ملڻ چاهيو ملي نہ سگهيس،
چاهہ تي چوڪسي ڇرا ٿوڪيا.

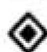
قيد مون کي ڪيئي ڏئي دوکا،
ڪوڙ جي ڪوڙڪي ڇرا ٿوڪيا.

”هاڻ تو ڏي نہ مان ڪڏهن ايندس“
مسخري ٿورڙي ڇرا ٿوڪيا.

نيڻ نيڻن وَئي ملائي هُو
البيلي اوپري ڇرا ٿوڪيا.

ماءُ پيءُ سوچ ۾ سمائي ڏيءُ!
بار ۽ بيوسي ڇرا ٿوڪيا.

هٿ ڇڏائي هلي وئي 'خاڪي'،
ڇيڳلي ڇوڪري ڇرا ٿوڪيا.

سڀ خوشين جا ساٿي غم گهڙي لاپتا.
غرض لالچ رڳو دوستي لاپتا.

جو بہ ماڻهو اُتي پاڻ عاشق سڏي،
سڪ سچي سا ڪٿي عاشقي لاپتا.

هاڻ مجنون ڪٿي ۽ ڪٿي مارئي؟
ديس ۽ دل جي ديوانگي لاپتا.

روز گهمندي ڏِسون رقص ۾ موج ۾،
سا حياتي ٿئي اوچتي لاپتا.

شهر روشن ٻهراڙِي بہ ٻرندي ڏِسون،
ٿي وئي چنڊ جي روشني لاپتا.

جو بہ چهرو ڏسون ساڻ ميڪپ ٿقيل،
واءُ فيشن وريو سادگي لاپتا.

دور سڏجي پيو زور جو ڏاڍ جو،
نياز، نوڙت، دعا، عاجزي لاپتا.

جيون منهنجو آ بر وانگي،
۽ جوڀن تنهنجو جر وانگي.

مان هنج اُڃايل آهيان ڪو،
تون سرهو آهين سر وانگي.

تنهنجو جلوو آ سجَ جيان،
۽ مان ڌرتي جي تر وانگي.

ڪايو هڏ چم ۽ ماھ وجي،
هي عشق لڳي ٿو مر وانگي.

مان تہ پکيئڙو هان پرديسي،
ساٿ سڄڻ تنهنجو پر وانگي.

مون پيار ڪيو اظهار ڪيو،
تون اکيون پور نہ در وانگي.

تنهنجو ديدار تہ مينهن مثل،
مان تاسو پياسو ٿر وانگي.

سانڍي رکيا دل جي خاني،
قلف ڪنجي ڏئي ڪنهن زر وانگي.

ٿوري واءُ لڳي تي گم ٿئي،
تنهنجو هر واعدو چر وانگي.

’خاڪي‘ مان ڪا رات انڌيري،
تون روشن، روشن گهر وانگي.

جيون ڪشتي آ ڀنور ۾
ڀڄ ڏاهه لڳي آ اندر ۾

مان آهيان ڇڻ موهن جو دڙو
هن ڪي ملندو ڇا ڪنڊر ۾

ڏور فضا ۾ ٿهڪ ٻرن ٿا،
گيت ڦٽن ٿا دل بنجر ۾

پيار ڪري سو بزدل بهادر،
ڪونه جتاءِ ريتن سنگهر ۾

هن نيڻ ڪٽي جو نهاريو هو
مان گم آهيان ان منظر ۾

يار جي يادن جا گهنڊ وڄن،
اڄ پيي منهنجي من مندر ۾

ڪيئن ڏوهه ڏيان جڳ کي جاني،
’خاڪي‘ پنهنجو هٿ خنجر ۾

ٿهڪ اظهار بَدلي ٻڏا.
دل جلي خاڪ، جذبا ٽڏا.

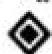
مان مسلسل ڪيڻ ۾ رهيس،
تير نيڻن لڳا جي سِڌا.

مون جڏهن چاهيو ٿي ملڻ،
ونگ ريتن تڏهن ئي وِڌا.

سو اسان جو آ حاڪم بڻيو
جنهن سدائين ڪيا ڪم ڪڌا.

اُت ڪوي سنڌ بيداد ٿي،
بند ڪنهن هن سنڌو تي ٻڌا.

پيٽ جي مسئلن ماريو!
سُڌ هوندي هي ليڊر بي سُڌا.

اوهان سان اڄ بہ آهي پيار، محبت مان ٽڪا ناهيون.
ڏسو پل آزمائي يار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

سوين الزام سر تي عاشقن جي، پوءِ بہ ڪين مڙن،
اچو سامهان ڪيون اظهار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

پهرا وڏيا گهٽي مان تي گذر پنهنجي مگر تي ڪيئن،
وڏي وجبو اڳيان هر بار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

اسان چاهيو اوهان کي ۽ اوهين چاهيو ضروري نہ آ،
اوهان جي ياد چين، قرار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

نہ ٽا روڪي سگهن هي ڪوٽ رسمن ۽ رواجن جا،
سڏي سهڻا ڏسو هڪ وار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

اوهان جي سونهن جي جاري دلين تي بادشاهي آ،
ڪيوسين حسن کي سرڪار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

اوهان جي تي ڪپي 'خاڪي' رڳو شامل عنايت هي،
ڏيو هٿ ڪن پلي سنگسار، محبت مان ٽڪا ناهيون.

تنهنجي سڪ ساڙي سگري وانگي.
مون آهي سنڀالي ڊگري وانگي.

تصوير تري هر وقت ذهن ۾،
تون مون لئہ يار تہ جگري وانگي.

پيار بڻايو آهي مون کي پينو
حال لٽل ڪنهن جي ڏگري وانگي.

هر وقت ويو هان ڦريو لُٽيو،
مان پيي پنهنجي سنڌ نگري وانگي.

’خاڪي‘ ڳڌ هو غيرن سان جاني،
مون لئہ ڳالھ دوا اُگري وانگي.

اُميدن جي ٻيڙي لهرن ۾ لڙهي آ.
جڏهن سمنڊ جي سطح خاصي چڙهي آ.

”ڪري حق غضب جو وڙهڻ حق آ اُن سان“
سنڌي قوم نہ اهڙي پٽي چا پڙهي آ.

چون پيا اها قوم ويندي ختم ٿي،
انهي جي اها آخري ئي چڙهي آ.

وري ڊيم ڪئنال ڪوئي ٻڌائي،
مصيبت اسان تي نئين هُن مڙهي آ.

وئي قوم سا صفحہ هستي تان مِٽجي،
حقن ڪاڻ پنهنجي نہ پاڻ جا وڙهي آ.

صفا ياڙيو ٿي نہ تون ويھ ’خاڪي‘،
پلي زور دشمن لڳائي رِڙهي آ.

نيڻ تنهنجا باز وانگي جلد مان جهٽجي ويس.
سونهن تي طوفان ڪڙڪي پاڙئون پٽجي ويس.

وئي نهوڙي آ نظر تنهنجي گهڙي ڪن ۾ مون کي،
مُرڪ تنهنجي تير تي دل مان لنگهي ڦٽجي ويس.

شوق سيئي ترڪ ٿيا، آهن تنهنجون يادون رڳو
ڪو نه ڪنهن ڏي مان ويان جڳ جهان کان ڪٽجي ويس.

هر دفعي پنهنجن ڏنا دوکا ڪري تمغا تحفا!
پيار ڪوڙو يار ڪوڙو هاءِ مان ڏٽجي ويس.

تو ڪيو انڪار پنهنجي ساٿ منهنجي پيار کان،
پوءِ ته مان پنهنجي نظر ۾ پاڻ ئي گهٽجي ويس.

هون چپن تي مُرڪ ۽ ’خاڪي‘ ڇهري تي هئي خوشي،
تون وئين وچڙي طبيعت ۾ صفا مٽجي ويس.

پيار توسان اٿم،
ڳالهه دل جي ڪيم.

پيار پوتر اٿئي،
دل صفا آ ابهم.

ڇير هي ڇا ڪري،
تون نہ پائين قدم.

ڇو سهٽي هئي ٻڏي؟
هي ڳُجهارت ٻيگم.

جيئن پاڻي ندي،
ايئن پنهنجو سنگم.

پل نہ توکي ڏسان،
ڄڻ کو گذريو جنم.

سونهن سوگهو کيو،
عشق ازلي لڳم.

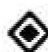
دل بہ پوندي تني،
کين توڙيو ڀرم.

ڏک جو مون کي مليو،
سو بہ مرکي سٺم.

گڏ رهون ٿا اسان،
مان پيو غم، الم.

تون جي مرکي ملين،
ڏور ٿين سڀ زخم.

هي محبت ڪڏهن،
ٿي نہ ’خاڪي‘ ختم.

ڳالهه ڪيان ٿو هڪڙي سادي،
مون کي ٿي گهرجي آزادي

ديس ته پنهنجو ٻولي ٻي جي،
ان کان وڌ ڪهڙي بربادي؟

سنڌ ته مشهور هئي جڳ ۾،
آ جنت جهڙي هڪ وادي

ياءُ ڏنو آ نُنهن جو نِڙي تي،
پاڻي ڪاڻ سڪي آبادي

قوم ڪپائي ماڻيون شهرت!
ڪين ڪٻي ڪرسي ۽ گادي

هن ڀريئي جهان ۾ دوستو.
مان لڳان اوپرو اوپرو.

چنڊ چڙهيو نہ آئي اڃان،
ڪو تہ آخر ٿيو خوبرو.

شهر مان دل وڃائي وريو،
ڳوٺ جو سادڙو ڇوڪرو.

هن نقاب بہ هٽائي ڇڏيو
چو طرف ٿو ڏسان سوجهرو.

سونهن جي ٿي سواري مٿي،
پر ڀرو ڪجهہ ٿيو موٽرو.

ڪير جهڙي اچي هو هٺي،
چو تہ ڪاري ڪيو لوفرو.

پيار جڳ ۾ ڏنئي جيترو،
ها تہ ملندئي بہ سو اوترو.

ڀاءُ سمجهين پيو غير ڪي،
نانگ 'خاڪي' اِهو ڇوڏرو.

ڪنئي نظر ناز مان نگاهن ڪيو ڪو زخمي سنڀال ڪرتون.
اُتي ڪڙو تي مريضن محبت اهڙو تہ ڪوئي ڪمال ڪرتون.

اسان تہ تنهنجي جمال جلوي هٿان ازل کان گُهائل رهياسين،
تيو چريو ڪو اهو نہ هرگز اندر ۾ پنهنجي ملال ڪر تون.

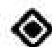
تڏهن تہ منهنجا مني وڏا ڀاڳ چئبا تون ٿي پڇين تمَنا،
"چمڻ ڏيو پير" مان چوان ۽ چوين تون "ڪوئي سوال ڪرتون".

جهلڪ نہ جهاتي ڏنم گهڙي پل تہ جڻ حياتي وئي اجائي،
ڪري دري بند ايئن نہ منهنجو مرڻ ۽ جيئڻ محال ڪرتون.

ڏسي اچانڪ پنهنجو گراهڪ گلاب جهڙي ڪلي ڪمائي،
اچا تہ جوين رسي بہ ناهي حياءُ تورو دلال ڪرتون.

ڦڙي ڦڙي جو حساب ٿيندو ڪڏهن اسان جو بہ وقت ايندو،
اڙي لُٽيرا وري ڪري ڪربلا ختم نا عيال ڪرتون.

نفيس جذبا حساس سوچون معصوم محبت اچان سنڀاليو،
اچا بہ دل هي سڪي پئي پُر 'خاڪي' جي من جو تہ خال ڪرتون.

زندگي ۾ خال رهڻو آ، رهي ٿو.
پُڇ انهي کان روز جو صدمان سهي ٿو.

مون وٽان هو وئي خوشي وئي موڪلائي،
هن پڇاڻان روز من جو مندر ڍهي ٿو.

شعر مشڪل آ لکڻ شاعر ئي ڄاڻن،
ڪَرڻ ڀالا من ـ هلن تہ غزل ٺهي ٿو.

ڪانہ وارن ۾ ڦٽي نہ بدن تي اُجرا،
هار ۾ سينگار پي سٽ سان ٺهي ٿو.

ليڪچر ڪوئي لڳي يارو اجايو
ڪو اکر هڪڙو وڏي قيمت لهي ٿو.

ڪيترّي ئي ڪو ڪري ڪوشش تڏهن پي،
وهڪرو سنڌو جو وهندو پيو وهي ٿو.

رات ساري انتظاري ۾ ڪٽي مون،
ڏينهن گذي ويو نہ آئين سج لهي ويو.

ڇو آئہ ان جي گهٽي تي بند مون لئہ،
هُون تہ 'خاڪي' هر ماٿهو ڏٺيندو رهي ٿو.

انتظاري تنهنجي خوشي وانگي،
تون بہ آئين مگر غمي وانگي.

مون اگھ آئين غير سان گڏجي،
دوستي تنهنجي دُشمني وانگي.

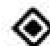
ها سيئي نفرتون اَنڌيرن جيئن،
محبتون ڏس تہ روشني وانگي.

جنهن بہ جيون ۾ پيار ناهي جي،
زندگي سا نہ زندگي وانگي.

خيال تنهنجو رکڻ لڳو آهيان،
ڇو الائي پنهنجي وني وانگي؟

مون تہ بدنام آ ٻڌو عاشق،
هن جي قسمت بہ عاشقي وانگي.

چانءِ کندي دل مٿان جڏهن ايندي،
ياد تنهنجي تہ ڏپُ ڇٽي وانگي.

جڏهن کان اوهان کي ڏِسڻ کان وياسين.
تڏهن کان اسان ٻي کِلڻ کان وياسين.

ڏيئي ٿهڪ پيارا ٻري پاڻ پاڪر،
ايڏي قرب مان ها ملڻ کان وياسين.

اوهان سڀ پتا پار بدلائي ڇڏيا،
ڇنيون خط اوهان کي لکڻ کان وياسين.

اوهان جا ٿياسين اوهان ئي ڏکاريو،
ايئن هاڻ ڪنهن جا ٿيڻ کان وياسين.

اوهان جي پُڇاڻان اهو حال 'خاڪي'،
مرڻ جاني مشڪل جيئڻ کان وياسين.

درد نگر ۾ پيار روئي ٿو،
دلبر ڪان تي ڏار روئي ٿو.

ساٿ سهارا، سڀ ڪنهن پيارا،
رانديڪي لئه ٻار روئي ٿو.

سڪ ۽ سارون، لڙڪن لارون،
هن جي ايندي سار روئي ٿو.

لڙڪ وهايان، مان هڪ ناهيان،
سارو هي سنسار روئي ٿو.

ڪالهه هو جيڪو مون تي کليو،
اڄ ساڳيو سو يار روئي ٿو.

مينهن وسائي، ملڪ سجائي،
رب ڏس تون، تر پار روئي ٿو.

هڪ جاني آ ٻيو 'خاڪي' آ،
گُل مان وڇڙي خار روئي ٿو.

ضمير وڪٽي امير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.
بي شرم ۽ بي ضمير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

يلي تہ سڏجون بہ ڪاڪلن جا قيدي انهي ۾ ڪو عيب ناهي،
ڏجي انبياءَ جا اسير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

اسان سدائين پرين جي آڏو پيار جي لئہ جهليون ٿا جهولي،
امير اڳيان فقير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

جهڙا بہ آهن وري بہ پنهنجا ڪڙا انهن لاءِ توهہ جهڙا،
۽ غير لئہ ڪنڌ ڪير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

اسان مسافر رهي اسان کي تلاش محبت امن جي آهي،
حڪومتن جا سفير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

شعور جهڙي نہ ڪا ٻي دولت وڏا لُٽيرا سگهون سڃاڻي،
وفاق سامهون صغير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

ميون ٿا بيروزگار آهيون مگر اسان پنهنجي پيٽ خاطر،
پَنڊِت، ملان يا پير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

ننڍا ننڍا ئي آسان سهي هون تڏهن سڏايون ٿا پاڻ 'خاڪي'،
صغير ماري ڪبير بڻجون اِيئن اسان کان ٿيو نہ ٿيندو.

اُميدون هن اجان تو ۾،
پناهہ آچيو وٺان تو ۾.

ڍگها گيسو چپن مُرڪون،
اِهي خوبيون عيان تو ۾.

ڇڏيندين مان ٻڏي ويندس،
ٻَڏل منهنجي سڪان تو ۾.

ڏڪي ڇڏ رُخ پرين پنهنجو
ڏسي نہ پيو متان تو ۾.

سفينو مان ڪنارو تون،
اچي هڪ ڏينهن لڳان تو ۾.

وڃائڇي ويو آهيان،
وري خود کي ليان تو ۾.

صدين جي مان صدا آهيان،
ڏٺا مون هن زمان تو ۾.

اڙي وڻ خيال سان لُڏ تون،
پکين جو آ مڪان تو ۾.

خدا 'خاڪي' ڪندو پوريون،
رکيون آسون اسان تو ۾.

جڏهن ڪان نگاهن سان دل تو ڦٽي آ.
تڏهن ڪان نظر ڪانہ تو تان هٽي آ.

ويو واسجي هان مٽين پَر منجهان تون،
هتان سونهن جي چڙهه سواري مٽي آ.

هيئن ساٿ هئا تهڪ منهنجي جيون ۾،
جدا ٿئين تہ نہ گهٽا غمن جي گهٽي آ.

اُها سار منهنجي اُهي پيار تنهنجا،
سا تصوير ماضي صفا تي چٽي آ.

جتي پير ها تو رکيا ناز مان جي،
اُتي ئي ڪِٽي دل تہ منهنجي لَٽي آ.

رهين روح ۾ تون تہ خوشبوءَ وانگي،
سڄي زندگي نانءُ تنهنجي ڪٽي آ.

تہ لڙڪن مثل هان وهي هاڻ نڪتو
نہ ڪا واپسي جي خوشي ڏي گهٽي آ.

نظارا ستارا بہ جي نور تي ويا!
جڏهن ڪان هي جوڙي اسان جي ٽُٽي آ.

رڳو ياد تنهنجي رهي روح ۾ تي،
بڻجي سگھ تنهنجي مون لئہ ڏُپ ڇتي آ.

ڪڏهن ڪين دوکو دغا ٿيندي مون کان،
پڙهي پيار جي مون پيارا پٽي آ.

”سنڌي آهيان سنڌ آ ديس منهنجو“
وري هن هي سازش نئين ڪا سٽي آ.

ڪيان گهور ڌرتي توتان پيار پنهنجا،
سنڌو مون کي تنهنجي پياري مٽي آ.

مري مان وڃان ها نہ مارڻ اچين ها،
ٽئي آبِ جيون زهر جي وٽي آ.

وري شال منهنجي اڱڻ تي اچين تون،
ڏسي ڏور کان آس من ۾ ڦُٽي آ.

جدائي ڪري تي اِهڙا حال جاني،
نہ ڪا مرڪ منهن تي ۽ ٻانهن بہ ٻُٽي آ.

اڇي مون ڏي ساڳيا مون کي پيار ڏيندين،
اها ڳالھہ خاڪي صدين کان رٽي آ.

تيا سدائين جي مون سان ستم پيو سنياليان
ڪيان تہ ڇا ڪيل پنهنجا قسم پيو سنياليان.

دوار يار جي اچيو وري بہ موٽيو وڃان،
پرين ڇيو نہ اڄ تڏهن قدم پيو سنياليان.

جڏهن پيار جو پتو نہ هو پيار هن ڏنو
ستائي سگهي اچي نٿي ظلم پيو سنياليان.

رهان هميشه ساٿ هن جي مون اهو ئي سوچيو
سا سوچ ۾ اُڪير سا ابهم پيو سنياليان.

چئين "ڪبو نہ زندگي سچي پيار ڪنهن ہي سان"
ڪيس وفا نہ واعدا پرم پيو سنياليان.

انهي تہ عشق آ رلايو ۾ جلايو پئي سدا،
وساريائين پر جنم جنم پيو سنياليان.

وڏو جهان ذات جو فڪر جي ڪيان تہ فن وڃي،
رديف، قافيا، وزن، ردم پيو سنياليان.

واءُ نہ لوڏيو سو وڻ ڪونهي.
ڪوبہ ڏنار بنان ڏڻ ڪونهي.

جيڏو آهي اثر نظر ۾،
تن کان وڌ ڪو هڻ ڪڻ ڪونهي.

جنهن نہ جيئري ئي موت ڏٺو آ،
سو جڳ ۾ ڄائو ڄڻ ڪونهي.

ڪيڙن ماڪوڙن لئہ مڻ ۽،
هاٿي حقدار لئہ ڪڻ ڪونهي.

هت عام ڪباب، تڪا آهن،
پر ملندي هاٿي جهڻ ڪونهي.

نيٺ بهار بہ ايندي ‘کِڙکي’،
رهڻي تہ سدا پن ڇڻ ڪونهي.

اڄ وري هڪ نئون غزل ٿو لکان.
نيڻ قاتل ۽ دل جو قتل ٿو لکان.

دل شڪار ته پرين کي شڪاري چوان،
جنهن تي ڪيو عشق حملو اَجهل ٿو لکان.

ساڻ سهڻو رهي ساٿي جيڪر سدا،
زندگي پوءِ اهائي سَقل ٿو لکان.

شاعري وئي رسي جسم هن جو پڙهيم،
ذات ڏيهه ۾ اهائي اَصل ٿو لکان.

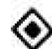
نوٽ وسڪي عياشي ڪري رات پر،
يار آ گلبدن پر ڳِڏل ٿو لکان.

نڪ ڪٽي هاڻ ڪيئن، نڪ ڪپايو ڏيڻس!؟
دل لڳي ٻانهن ڪنهن سان ٻيگل ٿو لکان.

هار ڪائي بہ جيڪي نہ جُهڪيا ڪڏهن،
ڪاميابي انهن جي اَٽل ٿو لکان.

سنڌ ساري پياري ئنو ماتلي،
۽ ڪراچي ڪينجهر کي اَٿلهہ ٿو لکان.

بدگماني بنايل بگاڙبو ڇڏي،
پيار ۾ خاص 'خاڪي' خلل ٿو لکان.

هل تہ اڏيون جهوپو جر پاسي،
هڪبئي جي هجئون پر پاسي.

غيرن گهات لڳايا آهن،
ڌاريان ڌوڙ تين بر پاسي.

هونءَ ملڻ مشڪل، پر جنهن پل،
مان مٺيان، تون هُج در پاسي.

ماٺهو دوزخ ٻارڻ چو ٿئي،
باهہ ڏکي نہ جي ٻي گهر پاسي.

مان محبت حق سچ جو ساٿي،
تون ڪوڙ ڪُدورت ٿر پاسي.

اڄ مارُن مک مرڪون هونديون،
ڪنوٽيون پيون ڪِنوَن ٿر پاسي.

تنهنجو ٻنهنجن جو خير هجي،
تہ چوان خير هجي ڪر پاسي.

چو تہ رڳو سنڌ امن وسٽي؟
محبت امن هجي هر پاسي.

تون نيڻ ملائي 'خاڪي' سان،
پيا تہ نشا وقتي ڪر پاسي.

گهر جلائي دل جلائي ڪر وفا.
حال هر ڪنهن ۾ نيائي ڪر وفا.

ڪيئن ٻه ڪر بس خوش رهي پنهنجو پرين،
درد ۾ ٻيي مُسڪرائي ڪر وفا.

هو چون توکي ڇئو سامهون نه ڪجهه،
تون غُصي ۾ چپ سُبائي ڪر وفا.

سور ڏيندڙ اڄ وري سنبريا اٿئي،
لڙڪ اکڙين ۾ لڪائي ڪر وفا.

عشق ۾ هن جي اڳيان وڃ تون جهڪي،
ذات پنهنجي کي گهٽائي ڪر وفا.

يار جاني جو خوشين سان گهر ڀريه
سور سيني سان سجائي ڪر وفا.

عجب ھن دنيا جا نظارا ڏٺم،
محو رقص ڪلھي ڪٺارا ڏٺم.

اکين سامهان هوندي آهن پري،
ڪڏھن ڪو نہ ملندي ڪنارا ڏٺم.

سکن ۾ سدائين رهيا سات سي،
پري ٿيندي پنهنجا پيارا ڏٺم.

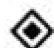
نہ اخلاص رهيو نہ محبت رهي،
اهي خاص وڏندي خسارا ڏٺم.

وسائل ويا سڀ وفاقي کٽي،
مسائل ۾ ايندي واڌارا ڏٺم.

هو پنجاب سرسبز شاداب آ،
سنڌوءَ جا ئي وارث اُجارا ڏٺم.

هتي ظلم جاري آ ڪارو ڪاري،
سنڌين ۾ نہ ايندي سُڌارا ڏٺم.

نہ ماني ڳيو رات گذري سڄي،
روئيندي لُڇندي ٻُڪارا ڏٺم.

نہ آيا پري قرب جا کي قدم،
گهٽائي سيارا، اونهارا ڏنم.

ملي ڪانہ مون کي مِٽي جهڙي ڪا،
سوين سونهن جا پيي ستارا ڏنم.

ڪيو آمريڪا حڪم سر جُهڪيا،
ڪنيل ساهہ صدرن اُڌارا ڏنم.

ڏکئي وقت ۾ گڏ رهڻ آ ڏکيو
پَکندي پُرندي سهارا ڏنم.

ڪندي ياد تاريخ ور ور ڪري،
هتي دولهہ دودا دُلارا ڏنم.

ڪسي ويا ڪڏهن سنڌ جي ڪاڻ ڪي،
هيمون، هوشو پارا سچارا ڏنم.

لکين يار 'خاڪي' پيدا ٿيا شاعر،
پٽائي بخاري نيارا ڏنم.

دل هٿن مان وئي.
آ صفا بي چئي.

تون نہ منهن موڙجان،
منهنجي پارت اٿئي.

دل جگر اکيون،
توکي سارين ٿئي.

هئہ سچڻ ور سگهو
سار ساڙي پئي.

"مان وساري ڇڏيان"
ڳالهہ کهڙي ڪئي!

اڄ تہ هڪ ٿي وڃون،
پاڻ جاني ہئي.

توکي هي سن ميت مبارڪ،
مون کي هار تو جيت مبارڪ.

توکي تنهنجو ساٿي جڳ کي،
ان جي اصلي ريت مبارڪ.

ماڻهن لئہ آ مايا ملڪيت،
مون لئہ من جي پريت مبارڪ.

جيون ڏک ئي ڏک، شاعر کي،
سورن جو سنگيت مبارڪ.

قلم ڪٽي دردن دانهن لکيم،
گهائن هاڻو گيت مبارڪ.

غم سان 'خاڪي'، تون خوش توکي،
سال نئون هر ريت مبارڪ.

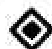
پيار ۾ تون ڪرين ٿي ڇو تہ وڇوٽيون؟
بهار آئي ۽ تنهنجون يادون موٽيون.

شوق منهنجو اهو ڪيئن بہ تو سان ملان،
پوءِ پلي جڳ ڪري ٻوٽيون ٻوٽيون.

روز ٿا پيار ريتن جي سولي چڙهن،
اهڙي دستور سان جنگ ڪا جوٽيون.

ها رڳو مان ئي آهيان برو نااهل،
۽ اوهان تي تہ آهن سوين ڇوٽيون!

ڪانہ سهٽي ليي جا رکي سر تري،
سرتيون هاڻ 'خاڪي' هتي ڪوٽيون.

شخص هڪڙو ڪنهن جي نظر ۾ آهي گم ٿي ويو.
هار ۽ سينگار گجرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

هو جڏهن ڪان آ جدا ٿيو هي تڏهن ڪان ٿو جلي،
سار دريا ڇڙڪ لهرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

هو مسافر لئہ سهارو جو وڏو سنسار ۾،
چنڊ سو ڪن پل ۾ ڪڪرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

رات آڌي جو اُٿي سڏڪا پري ڏينهن جو لُڇي،
هي بہ شايد عشق اٿرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

هو ڪرڻ ۾ مائل بہ مشڪل جنهن ڪي سو مجنون ٿيو.
سادو ماڻهو ناز نخرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

وار چاندي انتظاري ڪيا نہ وريو هو اجان!
گهوٽ هن جو ڏور شهرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

ڪائي ڪاري ٿي مري ڪا جسم ڪي وڪرو ڪري،
پاپ ٻڌجي ہار گٽرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

دوستي جو مائٽي جو مان ٿي ويو آ ختم،
من هتي هر ڪنهن جو پٿرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

ٿي سگهي ته نسل اسان جو ڪو بچائي ها مگر.
ڪيل راندين ۽ هي خبرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

پيار محبت ۽ مهمان نوازي جا ويا سڀ قصا،
سنڌ جو ماضي به شعرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

ڪو اڱڻ دالان ڪونهي واءُ اچي پر ڪيئن اچي؟
شهر بس بنگلن ۽ ڪمرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

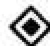
ڪوڪ ڪوئل جي نه تاڙي جي ٻڌون تنوار ڪا،
جو به ڳيرو هو سو ٻيرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

موج سان وهندو هيو اڄ ڪلهه اسانجو سو سنڌو،
ياءُ وڏڙي جي ته نهرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

درد ڪيڏي مان لنگهي شاعر لکيو آهي غزل،
ڪيئن پلا سمجهي جو اکرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

ياد ڏرتي ناهي بس آ فاعلاتن، فاعلن،
هت ڪوي پيي وزن،بحرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

قوم جو اڳواڻ ٿي سڏيو ڏئي پُٽ سو پڳو،
يار ڏس! 'خاڪي' به خطرن ۾ آهي گم ٿي ويو.

قوم جا فرد بيمار جاڳين نٿو.
ڇو پلا تون بہ سردار جاڳين نٿو؟

هون تہ قومي نعرا ٿو گهڙين هر گهڙي،
اڄ وري تون ئي مهندار جاڳين نہ ٿو.

سڀ وسيلا ڪٽي تنهنجا توڪان وڃن،
تون لٽيو آن تہ هر وار جاڳين نٿو.

سون ورني سنڌو هن صدي ۾ سُڪي،
ڪا نہ ڏسجي ٿي وٽڪار جاڳين نٿو.

جانچ، تنهنجو پيو گهر جلائي اِهو
گهر ڏٽي تيو آ پرمار جاڳين نہ ٿو.

جو بہ حاڪم اچي سنڌ کي سو لُٽي،
ويا وري ڪوڙ بدڪار جاڳين نٿو.

قوم غربت اميرپ جي اُلڪن ۾ آ،
تي اڏي ديم سرڪار جاڳين نٿو.

ياءِ وڏڙي سنديون هي پلايون ڏسو
تي اڏي ديم سرڪار جاڳين نٿو.

ڪيستائين رهن قيد هي ماروين،
تو هلي نار واپار جاڳين نٿو.

تي ڪُسي هُو حوا جي نياڻي هتي،
جي ڪري تي هي اظهار جاڳين نٿو.

هڪ آزادي سوين جانيون تي گهري،
رت ڏئي جُوءِ مهڪار جاڳين نٿو.

لفظ پالا ترارون ۽ تيا بم گولا،
جي لکيا 'خاڪي' اشعار جاڳين نٿو.

لڳي پنهنجي محبت ڪو ڊرامو،
ڪڏهن پرچاءَ ڪڏهن ته رهي رُسامو.

گهٽا گذري ڏهاڙا ويا نه آئين،
نڪي پهتو پرين ڪو پرت نامو.

اُيا ڳوٺن ۾ ريتن ڪات قهري،
شهرن ۾ شور هل ۽ آ هنگامو.

عجب يارو آيو وارو فيشن جو،
سنهو چولو پهريل سوڙهو پاجامو.

ڏکئي لمحي ڇڏيو ساٿ وڃي هرڪو
مصيبت ۾ اچي چاچو نه مامو.

اچي ٿو عقل سا ٿي سان ٽڪاڻي،
نه سو ڏاهو ڏٺو جنهن ڪڏ نه ڪامو.

ٿهي ٿل ويو ته ڪالاباغ ٺهندو،
سڪو سنڌو ته ٿيندي سنڌ ٿامو.

هن دل ۾ تنهنجو گهر آهي.
تنهنجي يادن مان تر آهي.

يادون بي تابي ۽ بي خودي،
هليو دل تي ڪو هر آهي.

ڪر موڙي واريئي وارن کي،
جيئن نانگڻ ڪاڏو ور آهي.

ماهتابي تنهنجي صورت آ.
تو بن اونداهون تر آهي.

اڄ هر من جي وستي ۾ تون،
دل جو ڪليل هر در آهي.

’خاڪي‘ ڏي آخر تون ايندين،
توکي پيار ڪتي پر آهي.

تند تو دوستي جي چني،
زندگي تي آ چوري ڇني.

مون چيو هل رهون گڏ ڪٿي،
لوڪ ڪان آن مگر تون ٻني.

پيار آ پاپ ڪوئي وڏو
ڏيهه وارن سزا آ ڏني.

ٻائري شاعري ساٿ آ،
۽ پٿي آ سدا اڪ ٻني.

خوبصورت سهڻي زندگي،
مان چوان ڪيئن، ”آهي ڪني“.

تون رهين خوش تہ ’خاڪي‘ سدا،
مون دعا روئي رب ڪان پني.

ٻڌين محور منئي تون زندگي جو.
ختم ٿيو وقت حالت ابتري جو.

رکيا تو چپ جو منهنجي چپن تي،
نشو وسري ويو پو مئڪشي جو.

لُٽي دليون وئي مرڪي هلي هو،
نہ چو الزام سونهن تي رهزني جو.

اُٿان ويهان لڇان لوچان پرين لئہ
اگهاڙا پير منهنجا ڏرتتي جو.

نہ موڙيندس ڪڏهن منهن ايئن چيو تہ،
هٽي طعنو وئين تون مفلسي جو.

وري ماڪون پيون ڪٽڪون ٿيون هن،
مزو تو سان هو موسم شبنمي جو.

خوشين ۾ گڏ ڏکن ۾ ويا وساري،
اهو مليو سلو آ مخلصي جو.

رُلان پٽڪان سڪون ناهي ڪو دل کي،
ڳرو ملھ آهي يارو دل لڳي جو.

ستم هر ڪو سهڻو پيو دوستي ۾،
صبر کي نانءُ مليو بزدلي جو.

وزارت ڪا ملي پل خود وڪامي،
گهڻو تس شوق اهڙي رهبري جو.

ٻڌائي تون هجي هت ڪيئن نہ نفرت؟
پئي ڪاهي دلين ۾ بدظني جو.

ٺٺوليون لوڪ جون هِن عاشقن تي،
قدر ڪونهي ڪو ماٺهو محبتي جو.

ڪندو رهندو پيو تيسين وفائون،
جيسين مطلب ٿي پورو مطلبي جو.

رڳو اونداهہ لهي جڻ چنڊ ويو آ،
گهران نڪتي مٺي آ ويڙهجي جو.

اجا تنهنجي اچڻ جو من اميدون،
نہ لاٿو آسرو مون هڪ گهڙي جو.

وسارڻ تو گهران وسري نٿي هو،
ڦري چهرو ذهن ۾ پدمڻي جو.

عمر پر مان رهيس ۽ پيو رهندس،
سڄڻ جو پيو سودائي سنڌڙي جو.

جدا جاني ٿئين 'خاڪي' وٺان تون،
جنازو ويو ڪڃي جڻ هر خوشي جو.

دل سفر سار تي رمي آهي.
بس رڳو تنهنجي ئي ڪمي آهي.

ياد تنهنجي پڇي ڪيو پورا،
اڄ تہ اک ۾ نمي، نمي آهي.

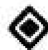
سونهن ئي شاعري نکاري ٿي،
ڪانہ آئين ذات بہ ڏمي آهي.

مون تہ ڪوشش ڪئي گهٽي ئي پر،
ڪانہ سڪ هي ڪڏهن ٿمي آهي.

هڪ ڪٿي تو پيو وڃائي تو
پيار ۾ راند ڪا رمي آهي.

ڇو نہ ڪيان مان ثنا سرِ بازر،
سنڌ جيجل، امڙ، امي آهي.

سا لمحو ئي هتي نہ ٿي 'خاڪي'،
دل تي تصوير جا ڄمي آهي.

محبت تي ريتن زنجيرون.
پاڻي ۾ مليون تدبيرون.

لوڪ سندي دريا ۾ ملون ٿا،
لوڙهي نہ ڇڏين خلق جون ويرون.

پيار منجهان تون تہ ڏسين پئي پر،
پنهنجي حق ۾ ڪٿ تقديرون؟

اڳ تہ خزان هئي مقدر منهنجو
تنهنجي آئي آيون هيرون.

تنهنجي تن تي ريشم بخمل،
منهنجا لٽڙا ليرون ليرون.

نظرن سان دل تي پيار لکئي،
ڪين اهي مٽنديون تحريرون.

تون پاڻ لکي مان پاڻ جلي،
محبت جون ٿا ڪيون تعميرون.

نيڻ ڪٽي غيرن ڏي ڏنئي،
من جو شيشو سيرون سيرون.

عشق انهي ڪي خوف نہ 'خاڪي'،
تاريخ لکي ٿي تفسيرون.

ايئن اجايا ڪرڻ يارو اُلڪا ڇڏيو.
سوچ ڏاريو ڪري بند سڏڪا ڇڏيو.

آهي اتحاد ۾ ئي سمايل قوت،
ليڪ جڙندي ملائي ته ٽپڪا ڇڏيو.

حيف آ! ننڊ سولي مٿي پيا ڪيو
سنڌ لُٽجي پئي يار جهٽڪا ڇڏيو.

ڳالهايو وڏي سڏ پنهنجي حقّ لئه،
ڪن سراءِ اِهي سيئي پٽڪا ڇڏيو.

هو وڏيو ٿو وچي پل اجا ئي وڏي،
پاڻ ڪوشش ڪيو ڪنهن تان ڪرڪا ڇڏيو.

هي مهل آ اڏي ڪي سجائڻ سندي،
ناچ گانا نوان روز ٺمڪا ڇڏيو.

ڪوڙ 'خاڪي' وٺن ان منجهان فائدو
شاعري ۾ ڏيئي اهڙي سڏ ڪا ڇڏيو.

سونهن جو هن تي پهرو آ ۽ ڪيڏي پياري وهي آ.
دل چوي ٿي هو هٿيلي ڪاڻ منهنجي ئي ٺهي آ.

پل پئي مون کي ستائي ۽ سڪائي هر گهڙي هو،
پر سٺي چڙ روپ ڏاري چنڊ جو من ۾ وئي لهي آ.

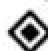
نيهن ۾ نوڪر نشابر پل پيو سڏجان سندس مان،
دور دنيا مون ڪان، پر هو روح ۾ هر پل رهي آ.

”تو وڃائين ڇو اجايو مان پنهنجو عشق پٺيان!؟“
ڇو ٻه مٺو لوڪ ٿي مون کي ڏنو ويو سهي آ.

جيئن ڪوشش مان وسارڻ جي ڪيان دل ۾ هري تيئن،
سڪ سندي آ جهيرٽو جيءَ منهنجو ماٺي ۾ مهي آ.

ٽا ڇون ماٺهو ڪيو هن پيار آ ڪنهن بيوفا سان،
پل پوي هن کي خبر ڇا آ غلط ۽ ڇا صحيح آ.

ڪو چوي هن کي رسم خاطر ڪٽي ڪرڪا عيادت،
پيو پڪاري توکي ’خاڪي‘ اڄ اگڻ ان جي ڪهي آ.

جڏهن ٻه دل لڳائجي.
ته پاڻ تي وسائجي.

ڪري وڃي ڪو ٻي رخي،
نه لوڪ کي لڪائجي.

ڀلي نه ڪر پيار پر،
ايئن نه منهن مٽائجي.

جڏهن ٻه هو هلي اچي،
گهڙي گهڙي سجائجي.

ٻين هٿن جي آسري،
نه پاڻ چو ڪمائجي؟

ڪري احسان پو وري،
نه ڀلجي ڀي جتائجي.

هتي ته نفرتون رڳو
ڪٿي ته اڪ اڙائجي؟

نه غرق تي نئون نسل،
ته ڪوڙ کان بچائجي.

شهرت دولت عيوض ڀلا،
ضمير چو کپائجي؟

اها جدائي ڏمر تي ڪڙڪي.
مون تي تنهائي ڏمر تي ڪڙڪي.

وچن ڪيائين جيئڻ مرڻ جا،
رُسي اجائي ڏمر تي ڪڙڪي.

هيون اميدون وري ملڻ جون،
وڳي شهنائي ڏمر تي ڪڙڪي.

گلن جي بدلي ڪنڊن جي وڪا،
پنهنجي پلائي ڏمر تي ڪڙڪي.

علاج ڪو عشق جو نہ جڳ ۾،
اِها اگهائي ڏمر تي ڪڙڪي.

ڪيو اوهان سان پيار 'خاڪي'،
سچي خدائي ڏمر تي ڪڙڪي.

ماڳ منزل سڏي هل هلون هل هلون.
پير اڳتي پري هل هلون هل هلون.

پير چالا لڦون خير آ خير آ،
ڏاڍ ڏونگر ڪٽي هل هلون هل هلون.

هي حياتي سفينو اڄا نوينو
ڪنهن ڪناري لڳي هل هلون هلون.

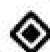
راهه حق ۾ رڪاوٽ وجهن جي ويري،
سي اُيا سر ڪپي هل هلون هل هلون.

ڇڏ محلاتون اهي پيار هر ڪنهن ملي،
ماروئن جي پڪي هل هلون هل هلون.

اڄ پٽن ۾ وري جوڙ جاني مليا،
مينهن پيو ٿو وسي هل هلون هل هلون.

اڄ سرن سان ٻڌي ڪفن نڪري پئون،
سنڌو ٿو ٻڏي هل هلون هل هلون.

اُٿو وٺون حق وڙهي اڄ تہ 'خاڪي' سيئي،
سوڪ ۾ سنڌ سڙي هل هلون هل هلون.

بس جواني تائين پيار اَپمان آ.
جو پڄاري جسم جو سو بيمار آ.

عشق جي راهہ تي جو بہ آهي رميو،
ڪين روڪي سگهيو دڙڪو دهمان آ.

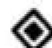
مان ايئن تو چوان منهنجي ئي تي رهين،
پر ڏسين مرڪي مون لاءِ سو مان آ.

صرف محبوب جو هڪڙو ديدار ئي،
ڪنهن غمن هاڻي لئہ درد درمان آ.

قلم ڪاغذ ٻيا ڪجهہ شعر ڊائري،
يار يادون عمر ڀر جو سامان آ.

مان مرڻ تي هجان سامهون تون هجين،
ها اهو آخري من ۾ ارمان آ.

تون ايڏو ٻي حسن تي حَسين هٺ نہ ڪر،
موت 'خاڪي' اڳيان سيڪو مهمان آ.

گهنڊي دار ڪارن سنڌي وسعتن ۾
وينس دل ڦاسائي سهڻن صورتن ۾

سوين سر تي الزام هر هر سٺاسين،
نڀايو اسان عشق آ تهمتن ۾

اسان پيار جا يار جا روز گهورا،
سدا زندگي تي بسر محبتن ۾

ڪمي ڪانہ منهنجي ئي محبت ۾ آهي،
نہ گهٽتائي آئي تنهنجي نافتن ۾

سڄي زندگي ساٿ ڪنهنجو نہ هو پر،
گذاريا لمحا قيمتي قربتن ۾

بچا ۽ ٻڌا ڪاڻ پاڻي سِڪن پيا،
خدايا! نہ ڪر دير تون رحمتن ۾

انائن وجهي ويڇا ڪيو آ ڇڙوڇڙ،
وياسين ورهائجي رڳو نسبتن ۾

محبت نہ تي آئڙي هاڻ ڪنهن کي،
سڄو جڳ جڪڙجي ويو ڪلفتن ۾

سنڌي قوم ڏاڍي بهادر سڏي ٿي،
رکي هاڻ هي آسرا ٽُربتن ۾.

اهو آدمي هر گهڙي ناشڪر آ،
مگر پو بہ جيون لنگهي نعمتن ۾.

اسان کان اسان جي ثقافت هلي وئي،
هلياسين جڏهن غير جي صحبتن ۾.

اسان تي ٿيون تير ڪينال ڪاٽيون،
نہ آئي اسان جي ڪمي همتن ۾.

گهڙي ڪا بہ هڪڙي نہ ڪو چين چئجي،
سوا هن جي نہ صرف رهيو راحتن ۾.

سنڌو ياءُ توکي لٽيو مون کي پنهنجن،
گهڻو فرق ڪونهي پنهنجي قسمتن ۾.

اچي ڪنهن طرف کان متان هو اچانڪ،
ڏَسيان حال دل جو 'خاڪي' خلوتن ۾.

کسڪي وئي دل ھن ڪلڻ واري تي آ.
منھنجو وجود سچو آيو آري تي آ.

ڪر چاڪ سينو ناڻ ھن جو اڪريل،
منھنجي تہ من جي ھر ڦاري ڦاري تي آ.

ھرڪو گھمي پيو ساڻ ساٿي ھت سدا،
بندش اسان ڪي چو لڳي ياري تي آ.

چڙھي وئي ناري وھي، آيو نہ ڪو
ويچار ۾ پيءَ بار ھن ياري تي آ.

ڪا ڳالھائي ڪيئن ڪري نظرون مٿي؟
ھت ڪات ريتن جو اُيو ناري تي آ.

دل ديس جي سليان خبر 'خاڪي' سدا،
غير جي نظر ھن سنڌ سونھاري تي آ.

ملي سڀ کي گناهن جي سزا ناهي،
حياتي هي ڏنل ڪا بد دعا ناهي.

اجهامڻ هي ڏيا ڏيئا نہ اکين جا،
اسان جي حق ۾ چا ٽيو جي فضا ناهي.

ڏسي محبوب مرڪي پو جهڪائي اک،
انهي کان وڌ ٻي مارڻ لئہ ادا ناهي.

اهو ئي درد ٿيندو دور دوري جو،
نہ چئو ايئن درد ان جي ڪا دوا ناهي.

ڪڇن هٿ چپ چُرن ميلاپ جي خاطر،
قبول ٿي پُر اثر اهڙي دعا ناهي.

ڏکن ۾ نا سهي اڄجو سکن ۾ ئي،
حياتي ۾ رهبو ’خاڪي‘ خفا ناهي.

اڄ گهڻي مان جيئڻ سَکي گذري
قافلا خوشبو جا وٺي گذري

ڪين امڪان هو اچڻ جو ڪو
تي ڪڪر ساوڻي وَسي گذري

نيڻ مون ڏي ڪٽي جيئاري وئي،
ساڻ جيڏين جي هڪ سَکي گذري

مون ڪيو رشڪ ڀاڳ ان جي تي،
هن جي ڇاتي تان جا سَڳي گذري

ساٿ ڪو ڀيو هئس مون کي ڏسندي،
مون وٽان تي لڪي لڪي گذري

ذهن جنهن کي گهريو وسارڻ تي،
ياد ان جي وري وري گذري

خواب ان جا ڏسي ڏسي 'خاڪي'،
ڪين پيو ڪو پتو وهي گذري

پتو روز تنهنجو بهاري پُڇي ٿي
ڪٿي آ پرين بيقراري پُڇي ٿي

نہ جهاتي جهلڪ ڪا رڳو ماٺ ماري
ڪٿي آن؟ دريءَ جي بہ ڄاري پُڇي ٿي

رنو مون پئي وڻ منجهان لڙڪ ڪريا
ڪيڏانهن ويا پکي؟ وڻ جي ٽاري پُڇي ٿي

پيو ٿڳ ڪوئي ڪِڏي جن نينگر جو
سبب ڪهڙي لئيون بيماري پُڇي ٿي

خدايا قتل ڇو مون کي هو ڪيو ويو
اُتي روز محشر ۾ ناري پُڇي ٿي

ڪٿي چيٽ گذريا مليو ڪين پاڻي
ملي آ سزا ڇاجي ٻاري پڇي ٿي

صديون سڪ ۾ گذريون وريو ڇو نہ واپس؟
اچي پر ۾ اڄ انتظاري پڇي ٿي

اچا وار 'خاڪي' اچا انتظاري
ڪيئي ڇا؟ حياتي اُداري پڇي ٿي

تي ملاقات مسڪرائي ٿي.
دل رُني سا تہ مسڪرائي ٿي.

جڏهن چپن تان پوپٽ اُڏامن ٿا،
ڇوڪري ڇا تہ مسڪرائي ٿي.

ايئن سندم دل ۾ تي ليئو پائي،
جيئن ڪيو جهات مسڪرائي ٿي.

هن وڳو ڳاڙهو پهريو آهي،
چانڊني رات مسڪرائي ٿي.

ڪنهن جو تصور بہ روبرو جهڙو،
من ۾ ڪا تات مسڪرائي ٿي.

هن ڏني ٿا غزل مڙن مون ڏي،
سُونهن سان ڏات مسڪرائي ٿي.

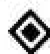
خيال سان اُٽ خيال سان ويھہ هتي هزارون خراب ماڻهو.
سنڀالي هل تون پريان نہ ٽوڙي ڪٽن نهارون خراب ماڻهو.

اڙي او جانان اهوئي جوڀن ڪٽي قيامت ٽئي نہ ٽولئہ،
حجاب ۾ رھہ پرين مٽان پو ڪرين ميارون خراب ماڻهو.

جتان جواني جڏهن لنگهي ٽي اُتان نگاهون اُڀيون ڏسون ٿا،
لَٽن ڪي چيري ٽي پار ويندين اهي ترارون، خراب ماڻهو.

نہ نانءَ وٽ تون سڄڻ جو هرهر ڪچا ڪنن جا آٽئي هي ماڻهو
وچي ڪندا هو اهي ڀين سان پرين پچارون خراب ماڻهو.

نہ ڪو ڏسي ٽو 'خاڪي' اندر ۾ نہ ڪو ڏسي ٽو پنهنجي ئي گهر ۾،
رڳو ٻڌون پيا جتان ڪٿان هن اِهي پڪارون "خراب ماڻهو".

ڪيڏو چهرو پيارو آهي.
جڳ روشن جڳ سارو آهي.

هي شعلو تنهنجي جوين جو
يا ڪڙيو ڪو تارو آهي.

سو تہ وٺي تو مون کي ڏاڍو
جو بہ هتي تو پارو آهي.

اندر منهنجو گهٽجي تو پيو
ٻاهر ڪريو پارو آهي.

هو ڌرتي شاداب ڏسون تا،
هت تہ سڪو هر ٻارو آهي.

روشن روشن مُک تا ڏسجن،
پوءِ اندر ڇو ڪارو آهي؟

تنهنجي اڳيان نوڪر ٻانهون،
هونءَ تہ ’خاڪي‘ ڪارو آهي.

توکي چنڊ ڏسڻ لئہ مون کان ٿو اڳ پهچي.
ڪيئن پلا هن سونهن لاثاني کي جڳ پهچي.

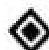
مان جو چاهيان تو ساڻ ملڻ تنهائي ۾،
ها تنهن پل تو وٽ ٿو سهيلن جو وڳ پهچي.

هر ماڻهو سهڻو آ مان هي ڪونہ مڃيندس،
ڪوئي ماڻهو ڪين ڪڏهن تنهنجي پڳ پهچي.

مون عشق ڪري هي واٽ وتي آ ڪنڊن جي،
سونهن ڏيکاريو گس ڏسجي ڪٿ ٿو ڏگ پهچي.

منهنجي من جي ٻيڙي لهرن ۾ لوڏن ۾،
پل غرق ٿي ڪجهہ ڏيو ساٿ اوهانجي لڳ پهچي.

جاني تنهنجي ئي يادن ۾ ڪامي 'خاڪي'،
لڇ پڇ بہ ڏسي ڪو زهر جڏهن رڳ رڳ پهچي.

نہ آئين تون آئي وري عيد آهي.
ڪهڙي عيد تي نہ جي ملي ديد آهي.

"هيئي ناز جنهن تي ڇڏي سوئي هليو".
مٿي تي منهنجي جڳ جي تنقيد آهي.

چريو مست پاڳل ديوانو آ شاعر،
چيو لوڪ تو ڪئي ڇو تائيد آهي؟

رهي گڏ ہ تي ڏينهن ڇڏجي وساري،
اهو فارمولو بہ جدّيد آهي.

رهي سنڌ آباد ۽ شاد جاني،
پھرين آخري بس هي اُميد آهي.

سچڻ ساڻ ناهي ڪجي عيد ڪهڙي،
ڪيو ڪجھ نہ 'خاڪي' مون بہ خريد آهي.

رهي مجبور محبت ۾ سهي الزام تڙپي تو.
هئس ڪو نام دنيا ۾ ٿيو بدنام تڙپي تو.

ٿيو آ غار سهڻو عشق جو دل تي ڏٺا سپنا،
پرين اڄ پاڻ رخ ڦيريو ڏسي انجام تڙپي تو.

مهاڻي جي ٿئي محبت ته ڏيندا ڄام ڇا مرڪي؟
ڪڏهن ناهي ٻڌو ڪنهن هي ڪتي ڪو ڄام تڙپي تو.

هتي قانون اهڙو آ هجي جو خاص سڪيو سو
هتي جا خاص وِڪيل هن تڏهن ئي عام تڙپي تو.

اهوئي وقت هر ڪنهن کي ٻڌائي تو ڪيو ڇا تو
ڳنا پنهنجا تي جنهن اڄ ڏس اهو صدّام تڙپي تو.

نه آهي سنڌ جو اونو رڳو وڏ ماڻهپو گهرجي،
وري ليڊر وڪامي ويا ڪوي پيو خام تڙپي تو.

پُڇي پئي ايئن سڪين ڪا اڄ "ٻڌايو هو ڪيئن آهي"
سڪين ڏسيو "سوا تنهنجي صبح ۽ شام تڙپي تو".

هتي لالچ بنا من ۾ لکل پيو ڪجهه نه 'خاڪي' آ.
گهٽي جاني رکي چاهت اُهو ئي جام تڙپي تو.

لڳا بي رخين جا جي پالا ڪيڏي کي.
رڳو انڌياري اجالا ڪري کي.

سفر عشق جو آهي اڻ ڪٽ اٽانگهو
سچي زندگي منهنجي ڇالا پسي کي.

ڪڏهن بادشاهي ڪڏهن پاڻ نوڪر،
انگل نينهن جا هن نرالا ڪٽي کي.

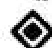
هتي رهزني رهبري روپ ۾ ٿئي،
حقن جا هٿن ۾ مشعالا ڪٽي کي.

صدين کان ستم آهي سنڌ ساڻ جاري،
ٿيو بند پاڻي ازالا وٺي کي.

"سِڪي جاڻ سُتياس تان سِڪ سمهڻ نہ ڏي"
اهڙا عشق جا اڄ حوالا رچي تو.

وٺن مين پڙيون گهٽا عام گهٽڪا،
ٿيا چوڪرا بد افعالا جهلي کي.

پيئڻ زهر سچ ڪاڻ آسان ڪونهي.
ڪنيا شوق 'خاڪي' پيالا وڏي کي.

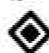
چڙ اچي خوشبو تنهنجي بند تون تہ دري نہ ڪر.
پنهنجي ذلفن جي بہ قيدي کي آزاد بري نہ ڪر.

پيار پنهنجو شال قائم زندگي ڀر ئي رهي،
تون مٽي ميلاپ واري تند پاڻ ڏري نہ ڪر.

ڏڪ نہ مڪڙو دل منهنجي وينديو تہ اونده ۾ ٻُڏي،
منهن ڏيکاري تون ڇهري تي پو نقاب وري نہ ڪر.

منهنجي چاهت چنڊ وانگي آهي روشن ۽ چٽي،
لوڪ جي ڪوڙن قصن تي اعتبار چري نہ ڪر.

آ ذڪي سائين سوا تنهنجي گهڙي گهارڻ هتي،
تون بہ 'خاڪي' کي ڇڏڻ جي ڪائي ڳالھ ڪري نہ ڪر.

اسان کي اسان جون وفائون قتل ڪن.
اوهان جون اهي ئي جفائون قتل ڪن.

رهو ڏور ته چو پرين ايئن اسان ڪان،
وڇوڙي جون هرهر هوائون قتل ڪن.

ڏسڻ ئي ڏيو ته نه ويجها اچو ته،
پري سڀ رهڻ جون سزائون قتل ڪن.

نه ديدار آهي نه درشن ٿيو ڪو،
حڪيمن ڏنيون سي دوائون قتل ڪن.

اچو جلد جاني ملو پاڻ مونسان،
اسان جون ته سڪٽيون صدائون قتل ڪن.

خطاڪار 'خاڪي' ته آهي سو آهي،
مگر هن پنهنجن جون دغائون قتل ڪن.

سگهيا ماڻي نہ جيون جي تہ جوڀن جا مزا آهيون.
اسان پنهنجن پيارن کاڻ ٽيا پٽيون حصا آهيون.

نہ پنهنجا جن جي کن پرگهور ويجها واهرو نہ ٿين،
ڏڙا هن جيئڻ موهن جا اسان اهڙا ڏڙا آهيون.

سدائين هو ڏين هو صدما ٻيا دوکا کري تحفا،
سهي سڀ سور پنهنجن لئہ ٽيندا بادِ صبا آهيون.

وڙهياسين واگهہ بڻجي اڄ غلامن لست ۾ آهيون،
نٽو ويساهہ کري کو چڻ کا کوڙي ڏند کٽا آهيون.

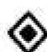
هک هوشو جي مجني مستي وئي استاد جي هستي،
نہ کائي سوچ کاهل، سُست سڏجون ٽيا ڏنا آهيون.

نہ پاڻي جو ڦڙو نہ ڦتو سلوک ڏس تماشو هي،
نہ اڄ جي وقت وانگي کنهن مهل ۾ ايئن ٻنا آهيون.

لڳي آ ٻوڙ بارودي هٿن هٿيار گهرجن ٽا،
لڙي آزادي لئہ هرکو اسان ئي ڇو لِکا آهيون؟

لکي سگهئون رڙهي سگهئون انهيءَ سان گڏ وڙهي سگهئون،
اسان جي ٻولي آ جنهن جي سهاري ئي بتا آهيون.

کِلڻ 'خاکي' ملڻ وسريو پڇون ٿا بس لکون وينا،
سمنڊن مان سُئي ٻوڙيون نہ کي شاعر وڏا آهيون.

تنهنجي انگلن آرن ماريو،
مون کي پنهنجن پيارن ماريو.

اکيون آهن قاتل ٿيري،
نظرن جي آ وارن ماريو.

هي ڏوهه ڏجي آخر ڪنهن تي،
دلبر ۽ دل وارن ماريو.

واٽن تي جي لوڪ وڇايا،
افواهن جي ڄارن ماريو.

هوڪو نہ ڪڏهن ڪارو ٽي ها،
پر ٻانهن جي هارن ماريو.

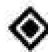
ڇانو ٽڏي ڪا ملڻي نہ هئي،
ڏيئرن جي اڻس ٻارن ماريو.

مسڪين ويو لُٽيو ڦُريو،
ميرن پيرن ڍارن ماريو.

پاڻي جو ٺاهہ ڪيو پنهنجن،
سنڌ کي جعفر پارن ماريو.

پيارن تائين پُهچڻ کان اڳ،
چارن جي آ خارن ماريو.

سالون گذريون وريو نہ اڃان،
’خاڪي‘ سڪ ۾ سارن ماريو.

مجون ٿا تہ آيو نئون سال آهي.
اسان لئہ سُڀان اڄ تهڙو ڪالهہ آهي.

وڃن پاڻ ۾ ھي وڙهي مان هجان خوش،
سدائين هليو هو اهڙي چال آهي.

پيا سنڌ ۾ مسڪين ماڻهو منجهائن،
ڪيو ويل هڪ پير پيو فال آهي.

محلن ۾ بچن ٿا ڪئين طعام اوبر،
نصيبن ۾ ڪنهن کي نہ ڪا دال آهي.

جڏهن ڪان پرين تو سان اٽڪي نظر آ،
تڏهن ڪان ڪليو دل جو هر وال آهي.

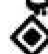
ملن ٿا مٺا هن مهڻا روز مون کي،
نہ مون لئہ اها ڪا نئين ڳالهہ آهي.

پلا سنڌ کي ڇو لُٽين پيا وفاقي؟
ڇوي سچ نہ سو پاڙيو پال آهي.

وڃون گم ٿي مهراڻ جون سي موجون ئي،
سنڌوءَ جو نہ ساڳيو رهيو چال آهي.

ستائي جلالي تنهنجي ياد جانان،
اسانجو تہ ھي هر گهڙي حال آهي.

اچين جي عمر ئي پوي ٿي سجائي،
حياتي ۾ 'خاڪي' وڏو خال آهي.

امن توگمراں

توکي ڏسڻ جي هينئڙي هير.
توکان ڏار گذاري ڪير.

ڏرتي ساري جهمريون پاتيون،
تون جا پائي نڪتين چير.

آءُ تہ سليان دل جون ڳالهيون،
سيني سانديم تو لئہ ڍير.

تنهنجي نيڻن جو زخمي ٿيان،
ايئن نہ نظرون مون ڪان ڦير.

هيل وري آ ڳوٺ اسان جي،
هاڻ ٿيا هن ڳاڙها ٻير.

ڪو بہ هتي پاءُ نہ پاڻ چوي،
هرڪو پاڻ سڏائي سير.

مرڪي هر ڪنهن ساڻ ملون ٿا،
ڪنهن لئہ نہ رکون من ۾ وير.

وار بہ چاندي تارون ٿي ويا،
چا ايڏي بہ ڪبي آ دير!؟

’خاڪي‘ مون لئہ خوشيون ميلا،
منهنجي پڏر جي پائين پير.

مٿي مرڪي نهاري ٿي.
دلين مان دک ڏڪاري ٿي.

چمان هٿڙا، ڏسو مون لئہ
اگڻ پنهنجو ٻهاري ٿي.

سندءِ خوشبو پڳي مون ٿي،
هوا آنچل اُڏاري ٿي.

وڏي ايمان ڏِسيو هن کي،
اندر منهنجو اُجاري ٿي.

سحر ٿيندي سحر ايندي،
اها آشنا جياري ٿي.

ڪِلي 'خاڪي' ڏئي خوشيون،
ٻڏل ٻيڙا ٻہ تاري ٿي.

اجا آ انتظاري نيڻ هي منهنجا ستا ناهن.
ڪڏهن دل تان لٿا يادن جا تہ ٿهڪندڙ ڪنا ناهن.

اسان قسمت هٿان لُٽبا هميشہ کان رهيا آهيون،
ڪڏهن پاڻ اسان جن ۾ تہ ڪليا ڪي پڪا ناهن.

پرين جي پيار مان ڳالهائي لفظ ٿين ماکي مصري،
مگر منڙي رويي تنهنجي ڪيا جي زخم ڇٽا ناهن.

جڏهن گهر کان قدم ٻاهر رکان بس ايئن وڏن توڙي،
جيئن جانان ڪڏهن سچ چنڊ پنهنجا گس پليا ناهن.

اهو انسان آهي چنڊ تي پهتو پيو نہ رسي،
اهو انسان ئي شيطان زمانا ڪي ڪڏا ناهن.

جڏهن ووٽن وٺڻ جو وقت آيو آيا در در تي،
ڪڏهن غربت مصيبت ۾ ڏسي ڪنهن وٽ پڳا ناهن.

ڪنداسين ڳالھ پيا حق جي پلي ڪنهن کي ڏکي بہ لڳي،
بتن کان "هُو" گهرن "هي" مُئن ڪنان مشڪلڪشا ناهن.

دنيا ۾ غرض لالچ ڪلفتون باقي رهيون بچيل،
عداوت جو علاج ٿئي ايجاد ٿيا ٿڪا ناهن.

چون ٿا ڳالهه معمولي محبت جي گيس چريو
چريا چڙهيو دريا نه ته بي سبب ٻيلا ٻڏا ناهن.

ڪندي پئي ياد هي تاريخ ”دودا دولهه هوشو هئا“.
وڏو آ مان تن جو جي ڳسي ويا، پر جهڪيا ناهن.

پلي سوليون سجن ڦاهيون ٽنگن هرگز نه جهڪنداسين،
مرن جي راهه حق ۾ سي ڪڏهن چئبا مئا ناهن.

اچي طوفان جيڪو وڃ اُيو هوندو ڪري پوندو
نه جي انقلاب ڏوڏيا ڏاڍ جا ڏونگر ٻڏا ناهن.

اسان پنهنجي پيءُ ڀيءِ سنڌ جي حق لاءِ لڙنداسين،
نه حق حاصل ٿيا مرنداسين هي خيال ڪي برا ناهن.

هتي محبت ڪرڻ جڻ پلصراطن جو سفر ڪرڻو
اها واٽ نه سجهي جنهن تي ڪڏهن ڪاوا اُيا ناهن.

پيا اڪڙين اگيان هن سنڌ هن سرتي جان نقش ڦرن،
اسان ڪان جاني ۽ ڏرتي گهڙي ’خاڪي‘ جدا ناهن.

ڪئي آ ڪوئل ڪُو ڪُو ساجهر انبن تي.
آيو ناءُ تنهنجو آ منهنجو ڇَپن تي.

سوا تنهنجي دنيا سڄي سڄ لڳي تي،
وري آءُ موتي پراڻن پَٽن تي.

ٻڌي لوڪ پيرن جا آواز نہ وٺي،
پرين تون پيارا هلي اچ پَٻن تي.

اسانجو ٽيو عشق بہ سراب وانگي،
هلياسون اسان ئي سفر ڪنهن ڳٽن تي.

وجهي دوست پاڪر هنيو جو ڇرو هو،
انهي بعد ڇرڪيو پوان ٿو ٻڪن تي.

پيا ڳائجن سنڌ تنهنجا سوڍا جوڌا،
ٿيا سرخرو جن ڏنا سر وَطن تي.

مون کي مرکي مارين چو ٿي.
ايڏا ٻارڻ ٻارين چو ٿي.

اک ٿهري چپ مصري منهڙو
مارڻ لئہ سنيگارين چو ٿي.

واسينگ اهي تي پوندا هن،
وار ايئن تون وارين چوٿي.

هليا مون ڏي کي قرب کيون،
ڳالھ اها ئي ٽارين چو ٿي.

ماڻهو هن محبت جا دشمن،
دليون تن جون ٺارين چو ٿي.

نيڻ ملائي ۽ شرمائي،
خاکي کي ڏس کارين چو ٿي.

نہ تون هوندين نہ مان هوندس نظارن سان دنيا هوندي
مٿل جو ڪو بہ ناهي ساهہ وارن سان دنيا هوندي

حياتي آ ڪِلي خوش تي ملي مرڪي گذاريون اڄ،
خزان ايندي اسان تي پَر بهارن سان دنيا هوندي

لهرن ۾ ساٿ ڏي ڪو ڪو هتي ٻڏندڙ جو ناهي ڪو،
پيا ٻڏندؤ اڪين ڏسندؤ ڪنارن سان دنيا هوندي

مِٽي محمد صہ قبولي جا اها غربت پلي بيشڪ،
سچن لئہ غم مگر فاني غدارن سان دنيا هوندي

سچائي لئہ سچائي سر ڏئي قربان تي ويندا،
مگر هت ميڙن ۾ پيو مڪارن سان دنيا هوندي

هتي ڪمزور جو ڪوئي تيو هو ۽ تيو ناهي،
اٻوجهن جو الله آهي سگهارن سان دنيا هوندي

ڙي جاني اڪيلو مان هليو ويندس تہ ڇا ٿيندو،
اُتي ڏسجو مٿل مون بيشمارن سان دنيا هوندي

ڪٿي خاڪي مٿان منهنجي مٽي جا مٺ پيا هوندا،
انهي لمحي سجيل، سُهڻن ستادن سان دنيا هوندي

سنڌ ڌرتي مٿان مان امن تو گهران.
روز مرڪون ڏسڻ سڀ چپن تو گهران.

سنڌ سرسبز ساري سدائين رهي،
مان تہ سائو وڻو لئہ پٽن تو گهران.

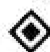
ٿوٺ چپڙا سنڌو سي تہ ڦاٽي پيا،
سرڪ پاڻي سندي لئہ لبن تو گهران.

حقّ خاطر لڙون پل تہ پوءِ مرون،
هر نندي ۽ وڏي ڪان وچن تو گهران.

ڊيم حامي ٿيو سو حرامي ٿيو
اڄ انهي لئہ خريدڻ ڪفن توگهران.

پل تہ جاني مران سنڌ جيئي سدا،
ها تہ اهڙو ڪرڻ ڪو جتن تو گهران.

پنهنجي ڌرتي مٿي پنهنجي مرضي هجي،
’هاڻ آزاد خاڪي وطن تو گهران‘.

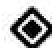
نظم

هر ڪو آ پوڙو انائن ۾،
جو گذري وقت دغائن ۾،
ايمان ڪنهن جو نه وفائن ۾،
نه اثر رهيو ڪو دعائن ۾،
لڙڪ پيو ڪوڙا هُو واهي،
ماڻهو ماڻهو کي ٿو کائي.

راڻي توڙي روح ۾ راڙو

تو "ذلفي" جو خون ملهايو
پر پنهنجو سر ڪين جهڪايو
هن ڪنڌ اُيو تنهنجو چاهيو
تو تہ ڪيو سو خواب سجايو
تون هُئين هُن جي پياري پنڪي،
هُن پنهنجي 'هي' جاگير ڏني،
توکي ئي جانشين ڪيو
هن سياسيت کي هڪ هِير ڏني،
توکان تنهنجو پاءُ "مير" ويو
تون اُن وقت چو خاموش رهين؟
ڪُرسي، شُهرت ٺُڪرائين ها،

ڇا صدمي کان بي هوش رهين؟
ظالم کي خون ڦهي ويو ۽،
توکي لاٿائون تخت مٿان،
ها خوف هُنن کي هو ڏاڍو
هي بہ وَٺي ياءُ جو وير مٿان،
”ياءُ جي ويري ياءُ جي قاتل“
ايئن توکي بدنام ڪيائون،
قيدي بڻيا ڪوڙ جيالا،
توتي ڌرتي حرام ڪيائون،
آٺ سال لنگهيا ڄڻ خواب هُيو
تنهنجي آمد ماڻهن ميڙا،
لاڙ اُتر، وچ، ڪاڇو ۽ ٿر،
وستيون واهڻ توسان ڀيڙا،
روڊ ڪراچي تنهنجا نعرا،
تنهنجي مُرڪ وئي هٿ رُڪيا،
ان وقت ٽيون ريهون رڙيون،
پل ۾ پوري دنيا لرزي،
قوم سموري رستن تي وري،
ماڻهو وريا چرين وانگي،
مايوسي مان پئي سنڌ ٻري،
راڻي تو لئہ روڄ ۽ راڙو
تنهنجي سوڳ ۾ سيڪو ساٿو
ڪهڙا شهر لِکي ڳوٺ لکان؟
هرڏِس تڙپيو سنڌي ماڻهو....!

ڪيون عيد ڪهڙي ؟

اسان درد پوڄيا،
اسان لڙڪ پيتا،
ڪيون عيد ڪهڙي؟

اسان ٿي سُڪياسين،
۽ اُڄ پئي مُئاسين،
ٻنيون ٿوٽ ٿي ويون،
ڦِٽل ڳوٺ ٿي ويون
ورِيا هي جو ريلا،
ڪيون عيد ڪهڙي!؟

اِهو شاهه درياءَ،
بي پرواهه درياءَ،
گجيو ايئن اچانڪ،
ٺُٺو ايئن اچانڪ،
خطا حوصلا ٿيا،
ڪيون عيد ڪهڙيءَ؟

رهيو مال باقي،
نڪو حال باقي،
ٺلها هٿ ڇنڊيندي،
ٻڏندي ٻڏندي،
سُڪي تي هُون پهتا،
ڪيون عيد ڪهڙيءَ؟

ڏِسون ماءُ رُئندي،
ڏسون پيءُ لُڇندي،
ڏسون ڀاءُ مرندي،
ڏسون ڀيڻ جلندي،
اهي حال پنهنجا،
ڪيون عيد ڪهڙيءَ؟

گهرن کان بي گهر ٿي،
رهون دربدر ٿي،
هي آڪاش ڇپرو،
۽ ڌرتي وڇائو

آهيون بي سهارا،
كيون عيد كهڙيا؟

رهون ٽا خيمن ۾،
نہ آهيون امن ۾،
پريشان اٿي لئہ
چئون كيئن لٽي لئا؟
جهكيا كوڙ پٽكا،
كيون عيد كهڙيا؟

ملي پئي ٽي جاني،
ويلي هك جي ماني،
پيئڻ لئہ نہ پاڻي،
لكون چا كهاڻيا؟
كئمپن ۾ گذارا،
كيون عيد كهڙيا؟

اسان درد ڀوڳيا،
اسان لڙك پيتا،
كيون عيد كهڙيا؟

مزو اِهڙو ڪٿي آهي؟

ڏٺم تنهنجي جهلڪ سائين،
پکيو هان جڻ فلڪ تائين،
هوائن ۾ اُڏاميو هان،
فضائن ساڻ گڏيو هان،
مزو اهڙو ڪٿي ناهي،
جهڙو تنهنجي ڏٺي آهي،
اٿم دل ۾ عجب حالت،
وڏي قسمت ملي چاهت،
نه ان جي مان هيس قابل،
ڪيئي پنهنجن ۾ جو شامل،
ڏٺم اڳ ۾ رُاي جاني،
گهڻو دل تي جلي جاني،
خوشي حد کان وڌي وئي آ،
غمي مون کان هٽي وئي آ،
تئين جيون سندو ساٿي،
وئي منزل ملي 'خاڪي'.

ملڻ پنهنجو جڏهن ٿيندو...!

حياتي چار ڏينهن آهي،
وٺون سڀ پيار ورهائي،
ڇڏيون هي ملڪ مهڪائي،
محبت سان ملهايون ٿي،
گهٽيون پاڙا سجايون ٿي،
ڏکن کي پڇايون ٿي،
رئندن کي کلايون ٿي،
اِهو ممڪن تڏهن ٿيندو
ملڻ پنهنجو جڏهن ٿيندو
پُڇين ٿي ”سو ڪڏهن ٿيندو“!؟
کُليون ٻانهون هيئڙ هليا،
گهٽيءَ آهيون ٿي جليا،
ڪِيئن خاڪي ته سمجهائي،
حياتي چار ڏينهن آهي،
حياتي چار ڏينهن آهي.

جيت اسان جي ٿيندي

تون وڪ تہ وڌا،
جيت اسانجي ٿيندي،
هي بت انائن جا،
زنجير انيائن جا،
آخر ٽٽندا،
تون وڪ تہ وڌا،
تو وڪ تہ وڌا.

پنهنجي لوڪ ضدي جا،
هي سڀ خول خُودي جا،
پل ۾ پٽبا،
تون وڪ تہ وڌا،
تون وڪ تہ وڌا.

قائم ظلم تہ رهندو
جيسين ماٺهو سهندو
ظالم هٽندا،
تون وڪ تہ وڌا،
تون وڪ تہ وڌا.

ڪيسين رهندا ڇانيل،
هي دردن جا بادل؟
نيٺ بہ ڪلندا،
تون وڪ تہ وڌا،
تون وڪ تہ وڌا.

آئون تنهنجو 'خاڪي'،
۽ تون منهنجو جاني،
اچ هٿ ملا،
تون وڪ تہ وڌا.
تون وڪ تہ وڌا،
جيت اسان جي ٿيندي

سگھو هاڻي هلي آ تون

اوهان جي سار تڙپائي،
اوهان کان ڌار تڙپائي،
اها هر وار تڙپائي،
اهو تڙپڻ ڪري ويجهو
اڪين اڳيان اچي ماضي،
اها چاهت اها محبت،
اهي ئي هار ٻانهن جا،
اچا سمجهان ڳلي پاتل،

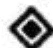
ڳچي ۾ هار محبت جا،
اهي ڏينهن پيار محبت جا،
اُهي گهڙيون اُهي لمحا،
رڳو خوشبو رڳو خوشيون،
اُهي خوشيون صفا اڻ لڀ،
ملي خوشبو ڪٿان مون کي،
هُئين مڪڙي بڻيس پونرو،
ڦري پوپٽ جيان تنهنجي،
بدن جو واس ٿي ورتم،
ڳلن برسات چمين جي،
چپن مليا ڪنارا جو
ٻئي مليا اُجارا جو
عجب ير ڪيف تاري ٿيو،
ٿيا هٿ جسم تي رقصان،
چڙيو چڻ راڳ سهڻو ڪو
چڙي پيا سُر سريلا کي،
سڄو منڊل سُرن واسيو
عجب دل جي خوشي خاڪي،
اُهي يادون اُهي ڳالهيون،
صفا دل کي جلائن ٿيون،
الله آهين ڪٿي جاني،
سگهو هاڻي هلي آ تون،
سگهو هاڻي هلي آ تون.

پيار جو اظهار ڪر

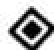
سنوار ذلف زندگي،
چگن ۾ چيڙهہ ڇا سبب،
حيات بس لمحو گهڙيہ
مرون بہ ڇو سڙي سڙيہ
پيار پيار ٿي وڃون،
تہ پُر خُمار ٿي وڃون،

ملي اکين کي آچپو
کڇن تہ نينهن جو نشو
هٿن کي ڇڏ سبق پڙهن،
بدن سندي ڪتاب جو
ورق ورق وري ڏسن،
خدا جي ذات کي پسن،
پلي تہ چپ چُميون وٺن،
صدين سنديون اُجون لهن،
چپن سندي ڇُهاءُ سان،
دليون مهڪن هڳاءُ سان،
هجن هتي نہ نفرتون،
هِتي هُتي جِتي ڪِٿي،
هجن رڳو محبتون،
نہ ماٺ ٿي نہ ڪاٺ ٿي،
نہ پيد نہ قيد ٿي،
چڱي نہ چُپَ آ چپن،
پيار جو اظهار ڪر،
هلاڪ ٿي نہ تون پرين،
نہ ئي وري هلاڪ ڪر،
دليون ڳنڍيل نہ ڌار ڪر،
ويچار ڪر ويچار ڪر،
سنوار ذلف زندگي،
چپن پر چيڙهہ ڇا سبب؟

اسان چاڻ بي جان بوتا هجون

اسان جي گهرن تي ئي گوليون هلن،
اسان جي جوانن جون ڇاتيون ڇنن،
اسان جا شهر ٻيو اسان جا نہ ٿين،
اسان پنهنجي ئي گهر ۾ واڙيا وڃون،
اسان پنهنجي پٽڙن جا لاشا کڻون،
رياست کي ٿا ڄڻ رانديڪا لڳون،
اسان سان پيا ڪيڏ خونيءَ ڪن،
اسان جي خوشين تي بہ ڏاڙا هڻن،
اسان کي ڏنگيندا رهن ايئن ٻٽون،
اسان چاڻ بي جان بوتا هجون،
اسان ساڻ ٿين هيڏيون هي جُٺون،
مگر پو بہ خاموش خاڪي رهون،
اڙي اهڙي جيئڻ کان تہ ٻڏي مرون.

دل بي چئي!

مان ويندو ئي ان لئہ آهيان،
جنهن ساڻ ملي سگهندو ناهيان،
ها اُن سان تہ ملڻ خاطر ڏس،
مان ڪيڏا ڪندو آهيان وس،
هڪڙي خاطر سڀ سان مُرڪان،
هڪڙي خاطر سڀ لئہ تڙپان،
هن جو ويجهو مون لئہ آئت،
مورک سو بہ نہ سمجهي چاهت،

مون کي هن جو شهر وڻي ٿو
روز ڇتايان هن جو ڇهرو
پوري وسندي جهڙس ڪوئي
آهي ٿيندو نه وري هوئي
منهنجي منزل هن جو پاڙو
روح روز ڪري اوناٺهن لاڙو
هن جي گهر ڏي ويندڙ ٻه گهٽي
ٿي وٺي آ دل تي نقش ڇٽي
ان گس وٺان ٿو روز لنگهان
هن جو منڙو آواز ٻڌان
پر هن جو گهڻو سڀني نه ٻڌو
گهر ٻاني نه وٺي نانءُ سڏيو
اهڙي حالت ۾ سڀنيش سڀيان؟
وڃيو ته رقيب بيٺي ٻوان
هو به وري ڳالهيون ڪوڙ سڏين
آئين نه ٻرين جو نانءُ ڇڏين
پنهنجن ۾ غيرن سان مليو
واپس موٽيان جليو جليو
ها هي روزا نه جي ڪار اٿم
سمجهان حيلا بيڪار اٿم
پر دل ٻي ڇني ڪيئن مڃي ٿي
مون کي وڻيو روز وڃي ٿي
ملن ويندو ئي ان لڪ آهيان
جنهن ساڻ ملي سگهندو ناهيان

ڪجهه سوچ سڄڻ...

دولت شهرت رتبو
تون کهڙي ڪم جو
خوشيون مرڪون ڪن پل،
آهي گهڙي ڪن جيون،
جيون پر جاني ناهي،
ڪجهه بي ناهي ناهي،
تون جي ناهين ساٿي،
منهنجو جيون ڪشتي،
جڻ ڪنهن ڪن پر ڦاٿي،
تنهنجو پيار پرين،
هر مشڪل آسان ڪري،
تنهنجي آئت لهرن مان،
لحظي ساڻ ڪڍي،
تنهنجو ٽيڪ سهارو
منهنجي من جي ڍهندڙ
ڇت لئه آهي ٿوڻي،
ها پر جي تون ئي،
بار ڪلهن تان لاهيندين،
جڻ من مندر ڍاهيندين،
ڪجهه سوچ سڄڻ،
ڪجهه سوچ سڄڻ.

ڪڙهائي ۾ هستي اسانجي ڪڙهي ٿي

ڪلي اڪ ته اڏري فلڪ تي پکاسين،
اسان جا فضائن ۾ پرچم لڳي ويا،
رڳو پيار محبت امن جا حوالا،
اسان جي همت ساڻ جهر جهنگ وسي ويا،
چمڻ ڪان پنهنجا پاڻ رهبر ٿياسين.

هُئي شان پنهنجو اها سنڌ پنهنجي،
قبل ئي مسيح ڪان صديون ڪي پراڻي،
ترازو ۾ تاريخ جي ڳوري ڪافي،
اسان جي ڪهاڻي ځن ڪان مياڻي،
سوين بار باري ڪلهن تي سٺاسين.

نہ محتاج ڪنهن جا نہ ڪئي سون غلامي،
بندر شهر پنهنجا ۽ پنهنجون بازارون،
پنهنجا هٽ پنهنجو ناڻو پنهنجي ڪمائي،
پڳا وڻج واپار ۾ نہ ڏيهہ هزارون،
گلن ساڻ ڌرتي چرن پئي رتاسين.

اسان شاهہ دريا جا وارث رهاڪو
نہ جنهن وقت ۾ ڪا عمارت جڙي تي،
انهي دور ۾ پئي اسان مٽن سجايو
سڄي پرٿوي پو اسان ڏي لڙي تي،
اسان ڌرتي مان سون چاندي لڌاسين.

ڪڏهن فوج ارغوني ترخاني آئي،
وريا آريا ٻچ تاتاري افغاني،
مغل انگريزن ڪئي ڪاهہ هيڏي،
مِٽائڻ گهرين تي اسان جي نشاني،
بچائي پنهنجي ڌرتي ڪي پاڻ مٽاسين.

اسان تي لکيا ويا سفرناما سهڻا،
ٻڌياسين اسان پاڻ اسلام جو دڙ
لڳو تي تہ ڌرتي ۾ لتجي وياسين،
اسان جو رهيو پو بہ جڳ ۾ اُيو ڪر،
ڏسڻ ۾ سين ڪي اڇون اُت پڳاسين.

اسان سان ڪئي وئي تہ مسلم جي عيوض،
وڏي ڄڻ ويڏن ۾ ويساهہ گهاتي،
اسان جون حدون سوڙهيون سڀ ڪيون ويون،
اسان جي وطن تي ڦري صوبي ڪاتي،
انهي ڏينهن جڻ پاڻ هٿ سان لٽياسين.

وفاقي حڪم تي ٿيا خون پنهنجا،
هتان جا رهاڪو لڏايا ويا سڀ،
انهن سنڌ مرندي گسندي ڇڏي تي،
پراوا تہ پنهنجا بڻايا ويا سڀ،
مٿين جا بہ فرمان سيئي مڃياسين.

ڏسو هاڻ حالت سڪي سنڌ ساري،
ٿياسين پنهنجي گهر ۾ قيدي سلامي،
بندر ويا شهر ويا ڪسن تا سِنڌو پي،
رهيا تخت ناتاج آئي غلامي،
ڪسڻ وقت جو ڪجهہ نہ لڇيا ڪڇياسين.

اسان هٿ ڪٽون ٿا اهڙي پائپي تان،
رڳو جا مفادن جا منتر پڙهي تي،
اسان هاڻ لٽجڻ نہ ڏرتي ڏينداسين،
ڪڙهائي ۾ هستي اسانجي ڳڙهي تي،
سهي ستم 'خاڪي' پنهنجن جا ٿڪاسين.

ڪٿون نہ ساهي ڊگهو سفر آ

ملڻ جي لئہ ڪي جتن ڪياسين،
وچن سمورا تہ ياد آهن.
قدم قدم سان تہ گڏ ڪنياسين،
نشان پيرن ڊهيا تہ ناهن.

جيون سڦل هو هٺا هٺن هٺ،
نہ روڪ ڪائي نہ ٽوڪ ڪائي،
ويران محفل نہ سي سٺن سٺ،
نہ جهات سائي نہ بات سائي.

لتاڙي لڪ ۾ لانگھا سمورا،
ڏٺاسين سامهان جبل اڪيلا.
ويا الئہ ڪٿ لانگھا سمورا،
نہ مارو سي ۽ نہ ئي سي ميلا.

نہ ڄاڻ منزل ڪٿي خبر آ،
ڪپي ۾ ڪوري هي انتظاري،
ڪٿون نہ ساهي ڏکھو سفر آ،
خزان پڄاڻان اچي بهاري.

ٿئي اسان کان ئي دير شايد،
نہ هو وڃن ها ڇڏي رڻن ۾،
پلي ڪنياسين تہ پير شايد،
تنها ڪيون پيا واڪا وڻن ۾.

هتان نہ وڃبو مرڻ پڄاڻان،
متان ڏسن هو اچي اسانکي،
سفر تان 'خاڪي' ورڻ پڄاڻان،
پوي هنن جي نظر اسان تي.

ماڻهو ماڻهو کي ٿو کائي

دنيا دردن جي گهيري ۾
هرڪو قيد غمن جي ديري ۾
ڪا سمجهه نه آ من ميري ۾
ايمان وڪيو هر پيري ۾
هر ڪنهن پيارو مطلب آهي،
ماڻهو ماڻهو کي ٿو کائي.

پاڻ ٿو پنهنجي ٻيڙي ٻوڙي،
رشتا ناتا پل ۾ ٽوڙي،
هر ڏاڍ اڳيان هٿڙا جوڙي،
کائي وانگي دليون ڦوڙي،
اڄ ڪلهه ڪا انسانيت ناهي،
ماڻهو ماڻهو کي ٿو کائي.

مذهبن ماڻهو مايوس ڪيا،
فرقن جا فِتنا تيز ٿيا،
پنهنجا ٿي دشمن، پاءُ پيا،
نظرين ۾ ته ٽٽي جوڙ ويا،
روز جماعت نئين ٿو ٺاهي،
ماڻهو ماڻهو کي ٿو کائي.

ٽانڊا هٿ ڪٽ محبت تي
عام صفا آهي نفرت تي
اڪثر من ۾ ڪلفت تي
پيٽ ڪنائين سا غيرت تي
مرد پلي نار نہ ڪا چاهي
ماٺو ماٺو ڪي تو ڪائي

سڀ جڪڙيل سورن سنگهر ۾
خون تئين مسجد مندر ۾
خوف ڪيو واسو اندر ۾
ڪنهن جو هٿ آ پس منظر ۾؟
ڪير پکي تو امن جا ٽاهي؟
ماٺو ماٺو ڪي تو ڪائي

هر ڪو آ پورو انائن ۾
جو گذري وقت دغائن ۾
ايمان ڪنهن جو نہ وفائن ۾
نہ اثر رهيو ڪو دعائن ۾
لڙڪ پيو ڪوڙا هُو واهي
ماٺو ماٺو ڪي تو ڪائي

آخر بچيو ڇو نہ امن آ؟
نہ خوشي ڪا ويران چمن آ.
ڊپ ۾ ورتل هرڪو من آ.
خاڪي اڇو موت سمن آ.
سوچ ڇڏيو تو پٽ تي ڇا هي!؟
ماٺو ماٺو ڪي تو ڪائي

وريو هي واءُ اوچتو!

نه هو شهر ۾ هاڻ جو
وڃو اڄان ٿو موٽيو
اڳي ته ڏينهن رات ڇا،
گهڙي گهڙي لمحا لمحا،
ويا پيار ۾ ويا،
۽ انتظار ۾ ويا،

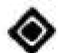
نہ هاڻ منتظر ٻہ ڪو
نہ هو شهر ۾ هاڻ جو
وچوا چان تو موٽيو
اکين اکين ڪيو وچن،
تہ پائبو ملي ڪفن،
نہ ڏار ئي ڪڏهن ٿبو
پيار لئہ تہ سر ڏبو
وفا ٿيو نہ عهد سو
نہ هو شهر ۾ هاڻ جو
وچوا چان تو موٽيو
گهٽيو نہ هو لڳاءُ پيو،
هيو اهوئي چاهہ پيو،
نہ دل مٿي نہ سڪ گهٽي،
اميد من ريتن گهٽي،
وريو هي واءُ اوچتو
نہ هو شهر ۾ هاڻ جو
وچوا چان تو موٽيو
هوءَ ٻي ڪنهن جي ڪنوار ٿي،
مٽن مٽان نثار ٿي،
شڪر ٿيو عزت بچي،
خوشي ڪئي نچي نچي،
اچي ويو هي زلزلو
نہ هو شهر ۾ هاڻ جو
وچوا چان تو موٽيو.

اڃا ڪڏهين پلا اٿبو

سموري سنڌڙي ساٿي،
سنڌو جو بند ٽيو پاٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
صدين کان پيا اچن ڏاريا،
هتي اڇيو مڇن ڏاريا،
يتيمن جو اڏو آهي،
انهي جو ڇڻ وارث ناهي،
ويا ڪيڏانهن دوداٿي،
سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
اسان جا شهر هٿ مان ويا،
جڏهن اڳواڻ سٿ مان ويا،
ويو ڪسجي ڪيٽي بندر،
ڪلاچي کن پيو سمندر،
اسان منهن تي رلي تاٿي،
سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
اسان کان ڪارخانا ويا،
محبت جا فسانا ويا،
ملن ۾ ڏاريا ڪٽجن،
آفيسن ۾ اِمي ڏسجن،
ستا سيّد نظاماٿي،

سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
اسان جا تيل تيل ٿيا،
اسان جا کيت ڀيل ٿيا،
ثقافت ساز ڦرجن ٿا،
رڳو ڇو هٿَ ملجن ٿا،
رهياسين چپ جاٽي واٽي،
سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
نہ ڪي دولهہ نہ سي دودا،
نڪي هوشو نہ سي جوڌا،
نہ ئي سي مرد رهيا هن،
نہ ئي سي فرد رهيا هن،
نہ سا مرڪان نہ سنڌ راٽي،
سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟
وڌي بيروزگاري آ،
سنڌين سر تي تغاري آ،
هُتان جو ٿي هتي پرتي،
ٿيا ڌاريا ڌٽي ڌرتي،
اها سرڪار آ ڪاٽي،
سموري سنڌڙي ساٿي،
اڃا ڪڏهين پلا اُٿبو؟

ڏڳن ۾ ديدون

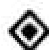
نظر نظر آ شراب تنهنجي،
وهي اهائي گلاب تنهنجي،
اکيون اکين سان ملي ويون هن،
دليون سموريون جلي ويون هن،
وري وري هي ڏسڻ ٿو ماري،
وري وري ايئن ڏسڻ جياري،
جيئڻ بہ کھڙو مرڻ بہ کھڙو
کلڻ بہ کھڙو روئڻ بہ کھڙو
خوشي تہ تون ئي کڻي وئي آن،
تہ تير نظرن هڻي وئي آن،
ڇڏيون لڳائي ڏڳن ۾ ديدون،
ملي اوهان سان ڪبيون تہ عيدون،
چڙهي ويا هن خُمار کهڙا؟
لهن نٿا هي بُخار کهڙا؟
سکي اسان تي وري نظر ڪر،
سکي اسان ڏي وري نظر ڪر.

پر پياري مون وٽ وقت نہ آ

تون پاڻ سنواري آئي آن
پر پياري مون وٽ وقت نہ آ.
پريان ڏس ڏاڍ اچي وڃندو
جيڪو مون کان ھي ڏرتي کسندو
ماءُ بنا لاوارث ٿيندس
پوپلا ڏس توکي ڪيئن وٽندس؟
اج تہ وٺين پئي مون کي ڏاڍي

پر پياري مون وٽ وقت نہ آ.
انسان هٿان انسان مرن ٿا.
هُن جي نظرن ۾ حيوان مرن ٿا.
هو مون کي کو شيطان لڳي ٿو
پيو هر مرد وڙهي ۽ عورت.
هر کنهن دل ۾ دهشت نفرت.
تون تہ گهُرين مون کان محبت.
پر پياري مون وٽ وقت نہ آ.
ڌرتي تي اُڀ مان بارود وسي.
ملڪ سڄي مان باھہ اٿي.
شهرن ڳوٺن ۾ دانهون هن.
کنهن جون سسيون کنهن جون ٻانهون هن.
ٿا کنهن جا کنگڻ هار رلن.
تون پائي آئين ڳاڙهيون چوڙيون.
پر پيار مون وٽ وقت نہ آ.
پيو محاذ سڏي ڌرتي جو ۽.
ليڙون ليڙون آنچل سرتي جو.
هاڻ نہ بيهندس، رُڪندس.
جي وقت مليو واپس ايندس.
نہ تہ ڌرتي تان قربان ٿيندس.
تون سهڻي سونهن منهنجي ڪمزوري.
پر پياري مون وٽ وقت نہ آ.
پر پياري مون وٽ وقت نہ آ.

تاريخ نئين ڪا نهندي

شعلا شعلا بغداد ٿيو
بغداد منجهان بيداد ٿيو
ڪلسٽر بم بارود وسن،
بيڏوهه حياتيون روز ڪسن،
هيڏو هي انياءَ ٿيو آ،
ملڪ سڄو مسمار ڪيو آ،
تنهن هوندي پي ڪين مڙي ٿو
جنگ امن لئه ايئن چوي ٿو
ڇڻ جنگ به ڪا تفريح آهي،
جنهن سان بهلائڻ ٿو چاهي،
جنگ تباهيون ئي آڻي ٿي،

امن ٿو گهران

جنگ امن مان ڪجهه بہ نہ حاصل ٿي،
هي تہ رڳو گهر ويران ڪري،
۽ ڌرتي کي شمشان ڪري،
هي تہ رڳو آڻي بربادي،
هي تہ کسي ٿي سڀ آزادي،
ڪيئن چوي ٿو جنگ امن لئہ،
جنگ تہ ڪئي آ تيل کُوهن لئہ،
هي جنگ آهي مفادن جي،
۽ ڪن ناپاڪ ارادن جي،
پر ڏاڍ هميشه نہ رهڻو آ،
هي ظالم هڪ ڏينهن مرڻو آ،
شل هر ظالم کي مات اچي،
۽ ڌرتي جو پيو امن بچي،
ظلمن جي ديوار بہ ڊهندي،
۽ پو تاريخ نئين ڪا نهندي،
جا لکبي سنهري لفظن سان،
۽ رهندي ياد شهيدن سان،
ڪي مرد هئا جن جان ڏني،
پر پيلڙ ڌرتي ڪانہ ڏني،
۽ تاقيامت ياد عراقي،
ڪندو رهندو هر ڪو خاڪي،
شعلا شعلا بغداد ٿيو
بغداد منجهان بيداد ٿيو.

تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين

جڏهن ڪنهن به ڪنهن سان ڪيو پيار آ،
جڏهن ڪو به ڪنهن ڪان ٿيو ڌار آ،
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

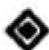
جڏهن ڪو به محبت ۾ مجبور ٿيو
جڏهن ساڳ ڪنهن جو به مشهور ٿيو
جڏهن ڪوئي هٿ ۾ ڏئي هٿ هليو
جڏهن ٽهڪ ڏئي ناز مان ڪو کليو
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

جڏهن ڪوبہ محفل مان پڙڪي اٿيو
انهي مهل ڪو من تہ ڏڙڪي اٿيو
جڏهن ڪوبہ وڇڙي اڪيلو رهيو
انهي کي نہ ڪنهن حوصلو ٿي ڏنو
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

وڇوڙي جي واءُ تيز ڏاڍي لڳي،
جڏهن ٿي خوشي ڏور ڏاڍي وئي،
جڏهن ڪوڪ درديلي ڪوئل ڪئي،
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

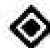
جڏهن پيي رواجن کي راڳا ڪيا،
سچا يار هڪٻئي کان وڇڙي ويا،
جڏهن ڪوبہ وڇڙڻ جو منظر ڏٺم،
جڏهن ڪوبہ تڙپڻ جو منظر ڏٺم،
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

جڏهن يار جاني کي وڇڙي مليا،
وڏي چاهہ سان سي تہ چنبڙي مليا،
جڏهن گيت خوشين جا گونجڻ لڳا،
جڏهن چنڊ تارا بہ مرڪڻ لڳا،
تڏهن ياد توکي ڪيو مون پرين.

رواج بد مزاج آ...!

نہ اک لڳي نہ اک سڪي،
خيال خواب ۾ بہ تون،
رهين نقاب ۾ بہ تون،
ڪهين حجاب ۾ بہ تون،
اُهو ڪهڙ يلو لڳي،
مگر سو هاڻ آ ڪٿي؟
ڪڏهن ڪڏهن نصيب سان،
سنڌ ۽ چهرو بہ تي ڏنم،
اُهو ويو اهو ئي غم،
تيو هي سور سرس آ،
ذرو نہ ڪنهن ڪي ترس آ.
جهان چوائہ پرين،
پيار سان رکي دغا،
نہ ڏوهہ ڪو سنڌ ۽ چوان،
ميار ڪيئن توکي ڏيان،
وفا تہ تون ڪرڻ گهرين،
پيار ئي ڏيڻ گهرين،
روڪيو توکي رواج آ،
پيار ۾ ديوار آ،
پيار تي زنجير آ،
مگر نراس نا ٿجان،
پيار تي يقين ڪجان،
جدائي چاڻ تي ختم،
رهندا نہ باقي غم الم،
اهو بہ ڏينهن نيٺ ئي،
اچي اچي اچي ويندو.

تون پليو آهين

اڄ تنهنجي در تان،
خالي موٽيو هان،
جڏهن وقت وڃايو
وک وک خار چُڀيو،
تنهنجي گهر تائين،
ها منهنجي گهر کان،
اڄ تنهنجي در تان،
خالي موٽيو هان.

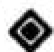
جڏهن ترتان بادل،
گذري ڪيو گهائل،
من مان آهه اُٿي،
ڇو مينهن نه وسائين؟
روز کڻان هٿ مان،
اڄ تنهنجي در تان،
خالي موٽيو هان.

سا ته سوالي جي،
آ صدا به اجائي،
جي سامهون نه ٻڌي،
سڻ منهنجي سائين،
توکان پيار پنان،
اڄ تنهنجي در تان،
خالي موٽيو هان.

ٿو ڪڙو ڪڙڪايان،
جڏهن دشمن آهيان،
ڪين ڪڙو بہ ڪلي،
تون تاڪ نہ لاهين،
توکي ڇا تہ چوان؟
اڄ تنهنجي در تان،
خالي موٽيو هان.

جڏهن ٽڪيو ڏکيو
صحرا ۾ اُڃيو
سڀ تہ سراب سُجهي،
ڇو نہ پڇڻ چاهين،
آئين ڪيئن ڪٽان؟
اڄ تنهنجي درتان،
خالي موٽيو هان.

اهڙي حالت ۾،
تنهنجي چاهت ۾،
خاڪي پير ڳلي،
تون ڳليو آهين،
پر ديدار ڳنان،
اڄ تنهنجي درتان،
خالي موٽيو هان.

صغير سپنا

صغير سپنا رسيا نہ جوين،
ٽٽي ويا سڀ ذرو ذرو ٿي.
گهاٽي دل جي ڪلي جڏهن کان،
اُداس موسم ٽِڪي تڏهن کان،
اسان تہ سمجهو اسان جي ٿيندي،
اسان نہ ڄاتو فريب ڏيندي،
حيات ڪيڏي ڏکن ۾ گذري،
نہ ڪير سمجهي ڪڏهن سگهي ٿو
غمن جا بادل رهن ٿا ڇانيا،
ڪڪر خوشي جا ڪڏهن نہ آيا،
ڪڏهن نہ آيا ڪڏهن نہ آيا،
ڪٿي الائي هي ڪشتي رڪندي،
الاءِ ڪڏهن ماڳ تي بہ رسندي؟
سفينو ڦاسي پيو ڪنن ۾،
نہ ساٿ ساٿي نہ واهرو ڪو
ڇڏي ويا جن جو هو سهارو،
هنن ڪڏهن ايئن چيو نہ پلجي،
قبول اٿئون پيار تنهنجو
رکون ٿا من ۾ احساس تنهنجو
اها بہ آشا رهي اندر ۾،
بچي نہ خاڪي اُميد من ۾،
رُليس گهٽو ئي ٿيو نہ درشن،
سکون من کي مليو نہ پل ڪن،
صغير سپنا رسيا جوين.

دُعا

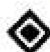
خوش رهين تون سدا،
هي دعا تو ڏيان،
جي ٻه جهولا لڳن،
ڏور توکان سُجهن،
نيڻ تنهنجا ڏسن،
ڏينهن نہ ڪوئي ڏکن،
خوش رهين تون سدا،
هي دعا تو ڏيان.

ناهي احساس جن،
سي ئي احساس ڪن،
پنهنجا پنهنجا ٿين،
توکي سمجهي وڃن،
خوش رهين تون سدا،
هي دعا ٿو ڏيان.

شال تنهن چمن،
روز مرڪون وسن،
جي به توسان ملن،
سي ته خوش ٿي کلن،
خوش رهين تون سدا،
هي دعا ٿو ڏيان.

جي به توتي سڙن،
شال سڙندا رهن،
پاڳ تنهنجا وڏن،
پير منزل رسن،
خوش رهين تون سدا،
هي دعا ٿو ڏيان.

جي به توکي وڻن،
ساڻ توسان هجن،
ساٿ جاني هجن،
سي نه ناتا ڇنن،
خوش رهين تون سدا،
هي دعا ٿو ڏيان.

سچائي اشاعت گهر جا شايع ٿيل ڪتاب

1. هوشوءَ سنڌي هاري	مرتب: يوسف سنڌي	(ختم)
2. جي هان، نه هارين	30 مختلف ليکڪ	(ختم)
3. تنهنجا تير تفنگ (مرحوم محمد يوسف ٻٽو جو چونڊ ڪلام)	مرتب: رجب علي ميمڻ	(ختم)
4. بک، عشق ۽ آزادي (ڪهاڻيون)	مترجم: يوسف سنڌي	(ختم)
5. منهنجي زندگيءَ ۾ جدوجهد (خان غفار خان جي آتم ڪهاڻي)	مترجم: يوسف سنڌي	(ختم)
6. پراڻو ڳوٺ، نئون ڳوٺ (ڪهاڻيون)	مترجم: پرويز	(ختم)
7. سرمد ڇا ٿو سوچي؟	غلام حسين رنگريز	(ختم)
8. جي هيئنڙي منجهه هُرن (سفر نامو)	ڪلا پرڪاش	(ختم)
9. جڏهن آدم آيو	گرداس واڌاواڻي	(ختم)
10. سچ ڏڪڻ مان ٿو اڀري (ناول)	ڪرشنچندر	(ختم)
11. فلسطين جدوجهد آزادي	مترجم: پرويز	(ختم)
12. جن جهونا ڳڙهه جلايو	رسول بخش پليجو	(ختم)
13. نيئر منهنجو نينهن (جيل ڊائري)	اعجاز علي خواجه	(ختم)
14. سنڌ، پاڪستان کانپوءِ	مترجم: يوسف سنڌي	60/=
15. سي سپ سانڍيم ساهه سين (سفرنامو)	موتي پرڪاش	(ختم)
16. ادب ۽ فن جي اهميت	مائوزيتنگ/رسول بخش پليجو	(ختم)
17. گني بساؤ ڪيئن آزاد ٿيو؟	يوسف سنڌي	(ختم)
18. چيني انقلاب جون ڪهاڻيون	مرتب: يوسف سنڌي	50/-
19. رت جا ڦڙا (ڪهاڻيون)	پرويز	60/-
20. جنين لوهه لڳن ۾ (جيل ڊائري)	مترجم: يوسف سنڌي	50/-
21. پاڪستان ۾ قومي مسئلو (مقالو)	مترجم: يوسف سنڌي	(ختم)
22. اڄ جو آدم (ڪهاڻيون)	چار ڪهاڻيڪار	(ختم)
23. ڪپيل هٿ (ڪهاڻيون)	محمد انور بلوچ	(ختم)
24. ڌرتيءَ جو قرض (ڪهاڻيون)	مترجم: يوسف سنڌي	(ختم)
25. جبل مٿي باهڙي (ادبي خط)	نجم عباسي / يوسف سنڌي	(ختم)

26.	ٻالڪ فورس ڀيروت بلبنگ (ٻارن لاءِ ناول)	طارق قريشي	(ختم)
27.	پنجين موسم ڪانپوءِ (ڪهاڻيون)	طارق قريشي	(ختم)
28.	ڪڏهن بهار ايندو (ڪهاڻيون)	سوڀو گيانچنداڻي	(ختم)
29.	جڏهن اُلا اُپ ۾ (شاعري)	آثم ناٿن شاهي	(ختم)
30.	ڪوڪو جيون سواليانشان (ڪهاڻيون)	ناهيد مغل	(ختم)
31.	ڳالهيون ڪوٽ ڪڙن جون (جيل ڊائري)	اعجاز علي خواجه	(ختم)
32.	درد ۽ اُمنگ دل ۾ (شاعري)	بيخود بلوچ	(ختم)
33.	خواب ڪٽوري چنڊ (شاعري)	ساحر راهو	(ختم)
34.	دري ۽ وٽ سيٽل هڪ ڇوڪري (ڪهاڻيون)	ذوالفقار ڪانڊڙو	(ختم)
35.	اي ٽرپ ٽُ آمريڪا (سفرنامو)	محمد انور بلوچ	(ختم)
36.	اُجايل آبشار (شاعري)	علي اظهار	(ختم)
37.	ٽين اڪ (ڪهاڻيون)	طارق قريشي	(ختم)
38.	سرحدن ڪان اڳتي (ڪهاڻيون)	ضراب حيدر	(ختم)
39.	بيدل جو اردو ڪلام (تحقيق)	اختر درگاهي	(ختم)
40.	ڪاروپاٽي (ڪهاڻيون)	محمد انور بلوچ	(ختم)
41.	آڪاش ڪان اڳتي (ناول)	محمد انور بلوچ	100/-
42.	وري ورندو واءُ (ڪهاڻيون)	غلام نبي ناشاد	100/-
43.	پاڇا منهنجي پاند ۾ (شاعري)	ڪلال	(ختم)
44.	شاعري مُرڪي پئي (شاعري)	اختر درگاهي	100/-
45.	اونداهي ۾ سوجهرو (خاڪا)	يوسف سنڌي	100/-
46.	نجم عباسي فن ۽ شخصيت	يوسف سنڌي	50/-
47.	پسي تنهنجي تجلي (تذڪرو)	يوسف سنڌي	200/-
48.	لفظ ڳالهائين ٿا (خاڪا)	سيد اڪبر	100/-
49.	حياتي جي قاتل ورقن جون ڪٿائون (ڪهاڻيون)	پنج ڪهاڻيڪار	100/-
50.	زندگي هڪ وارو وري شروع ڪرڻي پوندي (شاعري)	شريڪانت صدف	150/-
51.	وڃايل مُرڪ (ڪهاڻيون)	پرويز	120/-
52.	انسان فطرت ۽ سماج	ڊاڪٽر غفور ميمڻ	100/-
53.	سنڌي ادبي سنگت (هڪ جائزو)	يوسف سنڌي	30/-
54.	ٻنڊڻ ٻاروچن جا (آتم ڪهاڻي)	عبدالغفور الستي	200/-
55.	آءُ جيڪر پڙهن وڃان ها (ٻارائتي شاعري)	منٺار سولنگي	30/-
56.	لڙڪن آجا نيڻ (ناول)	پرويز	130/-
57.	زندگي جو سفر تون ۽ مان (سوانحي ناول)	ضراب حيدر	(ختم)
58.	دل ڪليسا جي اڪيلي ڪنڊ آهي (ڪهاڻيون)	مراد قريشي	130/-

59	ماڃر جي حور (ڪهاڻيون)	پرويز	70/-
.60	دوزخ مان دري (ناول)	محمد انور بلوچ	100/-
.61	دل جي دري (ڪهاڻيون)	پرويز	130/-
.62	منهنجو پاڻي بند نه ڪجان (ڪهاڻيون)	پرويز	100/-
.63	ٻاتا جنين ٻول (ٻاراڻي شاعري)	پريل دايو	40/-
.64	سنڌ جو چنڊ (شاعري)	اياز امر شيخ	180/-
.65	بارش ڪانپوءِ (شاعري)	ذوالفقار سيال	150/-
.66	ايئن ئي جيئندا رهون ٿا (نثري نظم)	مشتاق پرڳڙي	100/-
.67	آرس جو پڇو هوندءِ (شاعري)	سڪندر مگسي	100/-
.68	چاهتن جي موت (شاعري)	علي محمد سولنگي	100/-
.69	ٽڪرا ٽٽل وجود جا (نثري ٽڪرا)	اياز امر شيخ	120/-
.70	'مجاهد' داستان منهنجو	خدابخش مجاهد چانڊيو	(ختم)
.71	سدائين سفر ۾ (سفرنامون)	يوسف سنڌي	150/-
.72	اڃا سنڌ جيئي پيئي (شاعري)	فدا سنجراڻي	15/-
.73	پيهي جان پاڻ ۾ (آتم ڪهاڻي)	پرويز	350/-
.74	سنڌ ساري ويئي ٻڌي (ٻوڏ ڪهاڻي)	يوسف سنڌي	250/-
.75	انگن جي راند (ڪهاڻيون)	هوش محمد ڀٽي	60/-
.76	هڪ سئو تاريخ ساز شخصيتون	مائيڪل هارٽ /يوسف سنڌي	390/-
.77	زنجير ٽٽي پوندا (شاعري)	غلام محمد غازي	120/-
.78	ڏيئو ۽ درياءَ (ناول)	افضل احسن رنڌاوا/يوسف سنڌي	60/-
.79	انقلابيءَ جو موت (ناول)	انل بروي/يوسف سنڌي	60/-
.80	گولڊ فنگر (ناول)	آئين فليمنگ/يوسف سنڌي	130/-
.81	ڪرفيو ۾ لکيل ڊائري (ساروڻيون)	نجم عباسي	200/-
.82	ادب، اديب ۽ ڪتاب	مترجم: يوسف سنڌي	200/-
.83	آمن ٿو گهران (شاعري)	خاڪي جاني	150/-

اندر جا احساس ڏات ۽ ڏانءُ جي پرن تي سوار ٿي جڏهن شعرن جو روپ ڌاريندا آهن تہ ڪيئي جذبا منجهن سمائجي روح جي تارن کي ڇيڙي ويندا آهن. وري جڏهن درد جي خنجر جي جهير آنڌ مانڌ پيدا ڪندي آهي تہ پوءِ پيچن لاءِ پڪارون پيون پچاريون آهن. سماج ۾ ٿيندڙ ظلم ۽ جبر پوءِ اهو ظاهر هجي يا لڪل، حساس سوچ سڀ کان اڳ محسوس ڪري وٺندي آهي، ڏاڍ شروع ٿيندي ئي ذميوار شاعر پنهنجو فرض سمجهندي ان خلاف پنهنجي ڌرتي ۽ مارن جي موجوده حالت ۽ مستقبل متعلق نشاندهي پنهنجي شاعري ۾ اوتي وٺندو آهي.

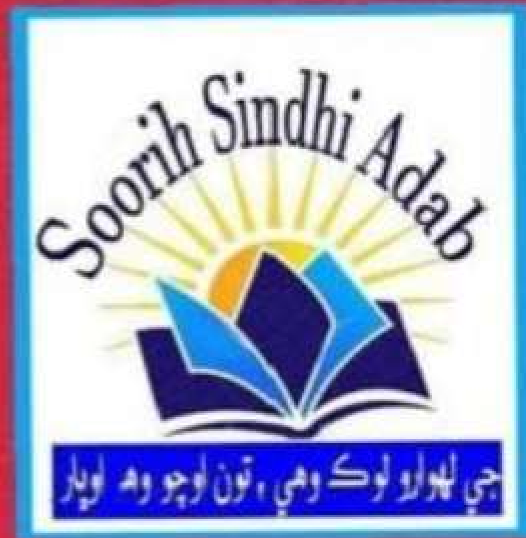
خاڪي جاني جا نرم نرم احساس ۽ نازڪ خيال مونکي سماجي توڙي سندس اندر جي چڪتاڻ سان وهنتل وهنتل لڳا آهن. خاڪيءَ جا غزل توڙي نظم جڏهن بہ پڙهيا اٿم پرپور انداز بيان سبب ذهن ۾ موجود سوچن کي ويتر گرمائي ويا آهن. هو پنهنجي شاعريءَ ۾ عشق، محبت سان گڏ ڌرتي جي دلالن ۽ غدارن کي پنهنجي منفرد نموني سان ننديدي مظلومن کي مظلوميت جو احساس بہ ڏياري ٿو وجي ۽ وري ظالم خلاف بغاوت توڙي مزاحمت لاءِ اُتساهي بہ ٿو. ڪتاب ۾ پيار بابت آزيون، نيازيون ۽ هيناهيون تہ اندر ۾ ولوڙا وجهو ٿيون ڇڏين. علم عروض جي مڪمل ڄاڻ سبب خاڪي جاني جي شاعري ۾ موسيقي تہ ازخود ئي موجود آهي، وري جي ڪو فنڪار ڳائي ٿو تہ محفل ئي منڊيو ڇڏي. سندس سوچن ۾ سمايل جذبا ۽ احساس توڙي ڏات ۽ ڏانءُ ڪنهن بہ سند جا محتاج ناهن. پاڻ شاعريءَ جي سڀني صنفن تي طبع آزمائي ڪئي اٿائين ڏات ۽ ڏانءُ جي سنگم کي پسڻون آهي تہ سندس شاعري کي پڙهي ڏسجي.

نبي بخش 'ناز'

سورھ سنڌي ادب

صاحب خان ”سورھ“ ميرائي

Cell No: 0344 3919786
0300 3404488